

ប្រះពលអោរពច្រក កម្ពុជា

oooooooooooo

មន្ទីរស៊ីការក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្តី

សម្រាប់

គ្រូបង្រៀន

ឆ្នាំទី ២

លេខ ១

September
ខែកញ្ញា ព.ស. ២៤៧៣

ឆ្នាំសិក្សា ១៩៥០-៥១

Price 1950-51

ಶ್ರೀ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ

P. K - 2
1950 - 1951
(1)

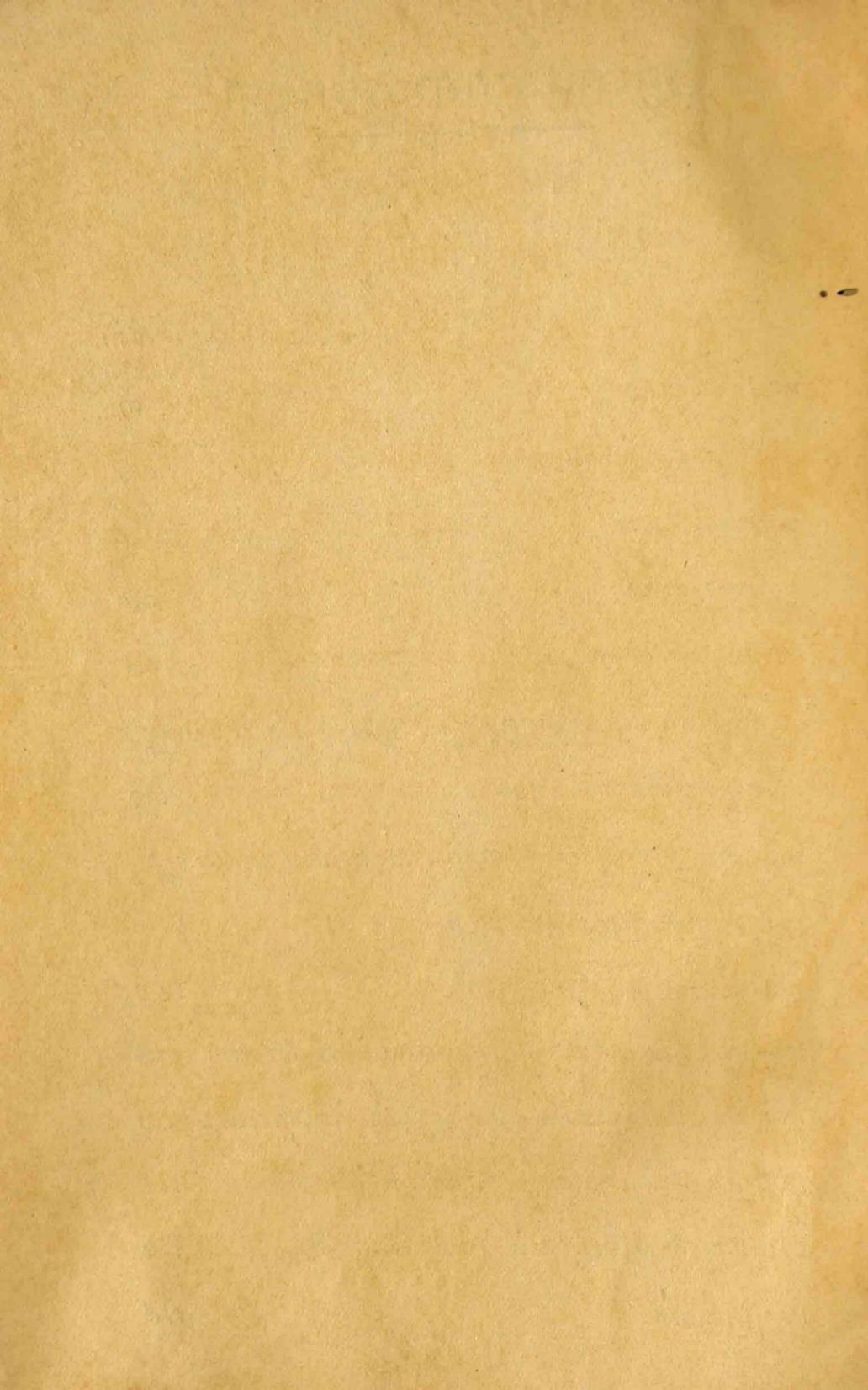
ព្រះរាជអាណាចក្រកម្ពុជា

មន្ទីរស្តីការ ក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្តី សម្រាប់ គ្រូបង្រៀន បញ្ជីរៀង

ទំព័រ

ទត្តមង្គល ភាសា	៣
មជ្ឈមង្គលទី១ និងទី២ ភាសា	៤
អាទិកង្ការ ភាសា	៨
កុមារង្ការ ភាសា	១៥
បរិច្ចណង្ការ ភាសា	១៧
ទត្តមង្គល-មជ្ឈមង្គលទី២-នព្វន្ធ-រង្វាស់ រង្វាល់-ធរណីមាណសាស្ត្រ ២២	
អាទិកង្ការ មជ្ឈមង្គល- នព្វន្ធ -	៣១
អាទិកង្ការ មជ្ឈមង្គលទី១ រង្វាស់ រង្វាល់ ធរណីមាណសាស្ត្រ ៣៦	
បរិច្ចណង្ការ - នព្វន្ធ - រង្វាស់ រង្វាល់	៤៦
កុមារង្ការ - នព្វន្ធ - រង្វាស់ រង្វាល់	៥១
មជ្ឈមង្គលទី ២ - ទត្តមង្គល - វត្ថុស្វាធារណ៍ - វិធីបង្ហាញរោគ	៥៨
អាទិកង្ការ មជ្ឈមង្គលទី ១ - វត្ថុស្វាធារណ៍ - វិធីបង្ហាញរោគ.	៦៦
កុមារង្ការ - វត្ថុស្វាធារណ៍ - វិធីបង្ហាញរោគ	៧១
បរិច្ចណង្ការ - វត្ថុស្វាធារណ៍ - វិធីបង្ហាញរោគ	៧៦
មេស្សត្រវត្តមាត	៧៧

ឧត្តបដ្ឋាន

ការអានសៀវភៅ

នៅឋានាប្រទេស គេនិយមរាប់អាន ការអានសៀវភៅ សំខាន់
 ជាងការ មើលកុន មើលល្ខោន ច្រើនណាស់ ។ ប្រជាជនរបស់គេ
 គ្រប់ថ្នាក់ ច្រើននិយមមើលការសែតរាល់ថ្ងៃ យ៉ាងហោចណាស់ក្នុងមួយ
 ថ្ងៃពីរច្បាប់ ក្រៅពីនេះនៅនិយមអានសៀវភៅ របស់អ្នកនិពន្ធដែល
 មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះទៀតរាល់ថ្ងៃ ដើម្បីជាបច្ច័យដុសខាតខួរក្បាលរបស់
 គេឲ្យភ្លឺថ្លា ។ ហេតុដូច្នេះ ទើបគេអាចបោះពុម្ពសៀវភៅ ចំណាយ
 ចេញទៅរាប់ហ្នឹង រាប់សែនក្បាល ជួនកាលរាប់លានក៏មាន ។

មានតែការអានសៀវភៅប៉ុណ្ណោះទេ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកមានខួរក្បាល
 ល្អាសវៃទាន់សម័យនិយម ។ សៀវភៅល្អៗ ដែលមានសារប្រយោជន៍
 អាចនឹងធ្វើជីវិតនឹងឋានៈរបស់អ្នកឲ្យបានថ្កើងរុងរឿងជាអនេកប្រការ ដូច
 ពួកមហាបុរសក្នុងលោក ធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តមកហើយ ។ តែការអាន
 សៀវភៅនេះ ក៏មិនមែនជាការងាយស្រួលដែរ ព្រោះសៀវភៅនីមួយៗ
 រមែងតែមានទាំងរឿងល្អៗនិងអាក្រក់ច្របល់គ្នា ទើបមុននឹងអានសៀវ-
 ភៅអ្វីនោះ គួររើសរកមើលសៀវភៅណា ដែលល្អសម័យអាន ព្រោះសៀវ-

កៅដែលល្អ ។ ជាបុរាណជាស្រីក្រើនរំលឹកចិត្តគំនិតឲ្យទៅជាអ្នក
 និពន្ធនានាកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បី ឲ្យកើតមនុស្សធម៌ ឲ្យកើតវិទ្យាសាស្ត្រ ឲ្យ
 កើតមនុស្សសំខាន់ៗ ក្នុងលោក ឯសៀវភៅពាក្យកវីញាណឲ្យកើតចិត្ត
 ទុច្ចរិត យោរយៅសម្លាប់គេឥតញញើតដៃ ដូច្នោះការជ្រើសរើសមើល
 សៀវភៅសិនសិមមាន ទើបមានប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ជីវិត ។

ពាក្យព្រឡាញ់ - ការមាន = ការមើលសៀវភៅ - អ្នកនិពន្ធ =
 អ្នកតែងសៀវភៅ បច្ច័យ = ហេតុជាទីស្រឡាញ់ ។ មហារាស =
 បុរសដែលមានកិត្តិយសល្បីល្បាញក្នុងលោក ។ និយម = កំណត់
 អនុលោមតាម ។ ឋានៈ (ឬ ឋាននូវ) = មុខងារ, ថ្នាក់សក្តិយស ។

ពាក្យបោឡាប្បូរ - នៅនានាប្រទេសតើគេនិយមរាប់មានអ្វី ?
 ការមានសៀវភៅនាំមកនូវប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ ? នឹងមាន គេត្រូវរើសរក
 សៀវភៅយ៉ាងដូចម្តេច ? ។

មន្ទីរមជ្ឈមណ្ឌល ទី ២

កវីបណ្ឌិត

នៅលើពិភពលោកយើងនេះ ទោះនៅនាប្រទេសដែលប្រកបខាង
 គោតសម្បត្តិយ៉ាងបរិបូណ៌ក៏ដោយ ក៏គេប្រទះឃើញមានមនុស្សរាប់

រយរាប់ពាន់ដែលកើតឡើងហើយ ចាកពិតពលោកទៅវិញក្នុងសេចក្តី
 ទុកវេទនា ។ គួរអង្វរជាដល់ពួកពលហិរញ្ញវត្ថុក្រីក្រលំបាក ជាប់ពាក់
 នឹងជំងឺស្រែ ខំប្រឹងធ្វើការដើម្បីរៀបរយយោជន៍ចំពោះអតិថិជន គ្មានឈប់-
 ឈរឡើយ ហើយបានយល់ឃើញជាក់ស្តែង នៅជិតខ្លួន កូនស្លាប់
 វិនាសដោយសេចក្តីស្រែកយូរនឹងជម្ងឺគ្រុនរោង ។ គួរអង្វរជាដល់ស្ត្រី-
 កំសត់ទុក្ខិតអនាថា គ្មានទីលំនៅជ្រកកោន ខំប្រក្រសោបកូននៅនា
 ដើមគ្រូង ដែលមានភាពដ៏ស្តាំងស្តួម ឯពារកស្រែកយំទឹកដោះ ដែល
 រឹងហ្មត់អស់ទៅហើយ ។ មានជាតិបុព្វាទ្ធិ ដោយមិនដឹង ខំឡាញ
 សំពត់ស្របសំរាប់ខ្លួន ។

ចំពោះសេចក្តីទុកវេទនាទាំងនេះ តើករិបណ្ឌិតបានធ្វើអ្វីខ្លះ?

សេចក្តីទុក្ខប្រាយទាំងអម្បាលមាណអ្នកករិក៏បានជួយឈឺចាប់ដែរ សេចក្តី
 ខ្សឹកខ្សួលដោយសំណើនឹងសេចក្តីត្រូវតែរក្សាទាំងនេះ ដែលគេពុំអាចដឹងឮ
 បាន ក៏ចូលទៅក្នុងសំឡេងអ្នកករិ លាយឡំដឹងចំរៀង ហើយកាលណា
 ចំរៀងនេះ ចាកចេញផុតអំពីជួរចិត្តទៅ ក៏អណ្តែតទៅឆ្ងាយ គ្មាន
 ឈប់ឈរ ទៅតាមមាត់បុស្សលោកនឹងតាមអាត្មាសរវេហាស ។

ពាក្យពន្យល់ .- ករិបណ្ឌិត = អ្នកប្រាជ្ញដែលចេះកាតព្វកិច្ច

ពាសកម្មករ = ពួកខ្ញុំកំដរនឹងអ្នកធ្វើការសុំឈ្នួល

អភិជន = ជន ១ ពួកក្នុងសម័យបុរាណដែលមានភាពប្រហែលគ្នា

នឹងមេកម្រាញ ។

ទារក = ក្មេងតូច ។

ពាក្យហោទស្សវ .- ក្នុងពិភពលោកយើងនេះ តើគេប្រទះ
ឃើញសេចក្តីទុកវេទនាអ្វីខ្លះ? ចំពោះសេចក្តីទុកវេទនាទាំងនេះ តើអ្នក
ក៏ធ្វើអ្វី? ដោយរបៀបយ៉ាងណា? ។

មន្ទីរមជ្ឈមណី ។

រឿនមើល - សរសេរតាមសូត្រ

ទន្សាយជាប់អន្ទាក់ (រឿនសំរាំងទំព័រ ៣៧) ។

ពន្យល់ពាក្យ .- ទន្សាយ = ឈ្មោះសត្វតូចជើង ៤ មិនដឹកទឹក
ដឹកតែសន្សើម, ជាសត្វផ្ទាំងពីបាក់ផ្សំនឹង ។ សំណាប = ស្រូវទើបដុះ
ក្នុងថ្នាល ។ អន្ទាក់ = ចំណងរូបឯង សំរាប់ទាក់សត្វ ។ គន្ធនិ = ផ្ទះ

ស្នាម, ជ្រលង, ដាន, គន្ធនិទ្ធីល, ដើរតាមគន្ធនិ, គន្ធនិមនិ, គន្ធនិ
 លប, គន្ធនិត្រី ។ អង្វរ = ល្អនិលោមឲ្យគេអាណិត បោល = រត់
 បោះជើងទាំង ៤ ពេញទំហឹង, ទន្សាយបោល ។ ភ្ជាប់ = ស្ងប់, តាំង
 និយាយចំពោះតែអន្តបុរាណិករូប មានឈើនឹងគ្រឿងចក្រជាដើម ឈើ-
 ភ្ជាប់, ឫស្សីភ្ជាប់, នាឡិកាភ្ជាប់ ។ អាស័យ = ទីស្នាក់ ។ អាស័យ-
 តែ = ចិត្តខ្ជាប់នឹង ។ ប្រាជ្ញា = វិច័ចិត្តដែលយល់ច្រើន, យល់ហ័ស;
 ការយល់ជាក់ច្បាស់ ។ សុះ = ចាកចេញភ្លាម ។ បុរស = អ្នកបំពេញ
 ចិត្តស្រី, អ្នកបំពេញកិច្ចការក្នុងប្រទេសដែលខ្លួននៅ (មនុស្សប្រុស) ។
 ម្មមា = ប្រញាប់ប្រញាល់ ។ អង្រ្កត = គ្រឿងទេសាទុបករណ៍ ១
 យ៉ាងសំរាប់ក្រុងត្រី ។ មុជ = ពន្លិចខ្លួនទៅក្នុងទឹក ។

ពាក្យស្ត្រី - ទន្សាយបំផ្លាញអ្វីរបស់មនុស្ស? មនុស្ស

គិតដូចម្តេចនឹងចាប់ទន្សាយឲ្យបាន? ទន្សាយជាប់អន្ទាក់ហើយតែវាគិត

ដូចម្តេចនឹងដោះខ្លួនឲ្យរួច? អ្នកយល់ឃើញថាទន្សាយជាសត្វដូច-

ម្តេច? ។

អាទិត្យដ្ឋាន

បង្រៀនពាក្យនឹងភាសា

ពាក្យនឹងភាសាគឺជាវិជ្ជាមួយយ៉ាងវិសេស ដែលបំបែកទៅវិជ្ជា
ឯទៀត ដូចជាវិជ្ជាបង្រៀនមើល - សរសេរតាមសូត្រ ។ ល ។

ឯនឹងបង្រៀនពាក្យ មុនដំបូងត្រូវបង្រៀនពាក្យណាដែលងាយ ។
សិន រួចបើបង្រៀនពាក្យពិបាកជាខាងក្រោយ ។

បើបង្រៀន តាម ត្រូវមានរបស់ដែលជា តាម មកបញ្ញត្តិពន្យល់
បើគ្មានរបស់នោះទេ ត្រូវត្រូវរូបបញ្ញត្តិសិស្ស បើមានរូបស្រាប់ត្រូវចង្អុល
បញ្ញត្តិផង ។

បង្រៀន គុណតាម ត្រូវប្រៀបប្រដូចរបស់នោះឲ្យឃើញថា
កូចប្តូរ វែងប្តូរ ល្អប្តូរ ល្អប្តូរ ក្រក់ ។ ល ។

បង្រៀន កិរិយាសព្ទ គឺត្រូវឲ្យសិស្សធ្វើទំនងតាមកិរិយារបស់
នោះគឺដូចជាបញ្ជាក់សិស្ស ឲ្យក្រោក ឲ្យងើរ ឲ្យឈរ ឲ្យជុត ឲ្យចិត ។

អាទិត្យទី ១.- បង្រៀនពាក្យ

១ - អំពីសាលារៀន

សិរីសោភ័ណៈ - សាលារៀន ឆ្នាំសិក្សា ពេលចូលរៀន ពេលសំរាក
សាលាសិក្សាវត្ត សាលាបឋមវិជ្ជានៅភូមិ សាលាបំពេញវិជ្ជា សាលាវត្តម-
វិជ្ជា សញ្ញាប័ត្រ ។

គុណសិរីសោភ័ណៈ - ថ្មី ចាស់ ល្អ អាក្រក់ ខ្ពស់ ទាប យូរ តាប
ជិត ឆ្ងាយ រំលឹក ទស្សនា ។

វិរិយសត្វ - សុំចុះឈ្មោះ ចូលរៀន រៀនបំពេញវិជ្ជា
ឈប់សំរាក ឈប់រៀន ឡើងថ្នាក់ ប្រឡង បានសញ្ញាប័ត្រ ។

ហោតិរិយា - ក្នុងមួយឆ្នាំសិក្សា សិស្សរៀនប៉ុន្មានខែ ?
ឈប់សំរាកប៉ុន្មានខែ ? នៅពេលណាដែលសិស្សចូលរៀនជាថ្មី ? សាលា
ដែលអ្នករៀនឈ្មោះសាលាអ្វី ? (សាលាសិក្សាវត្តឬសាលាបឋមវិជ្ជានៅ
ភូមិ ។ ល ។) សិស្សត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឲ្យបានឡើងថ្នាក់ ? ឲ្យបាន
ប្រឡងជាប់លេខ ? សិស្សកំរើល បានសម្រេចប្រយោជន៍អ្វីដែរឬទេ ? ។

វិធីហាត់សរសេរ .- ឲ្យតែងសេចក្តីជាមួយ ។ ឬឲ្យចំពេញ
សេចក្តីនៅកន្លែងចន្លោះពង្រីក ដូចខាងក្រោមនេះ ៖

ក្នុងមួយឆ្នាំសិក្សា . . . . (សិស្ស) មករៀន (៧ ខែ)
ឈប់សំរាក . . . . (៣ ខែ) ។ ខ្ញុំរៀននៅសាលា . . . . (សិក្សា
វត្តឬសាលាបឋមវិជ្ជានៅភូមិ ។ ល ។) ។ ខ្ញុំគ្រូ . . . . (ទស្សៈហ៍
រៀនសូត្រ) ដើម្បីឲ្យបានឡើងថ្នាក់ ឬប្រឡងជាប់នៅ . . . . .
(ពេលដាច់ឆ្នាំ) ។

២ .- សិស្សឧស្សាហ៍វៀនសូត្រ

សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាបរិច្ចេណ ជួនទំព័រ ២៥ មេរៀនទី ១៧ ។
សុំកែពាក្យខ្លះក្នុងមេរៀននេះ ដូចជា គិត = ត្រូវសរសេរជាគិត មិន =
ជាមិន ។ ត្រឹម = ជាត្រឹម ។

សុំរើសពាក្យ នាម - គុណនាម - កិរិយាសព្ទ ដាក់ឲ្យសិស្ស
រៀនផង ។

ហាត់វិភាសា .- អ្នកគ្រូធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឲ្យបានចេះដឹង ? អ្នក
ស្រឡាញ់ចំណេះវិជ្ជាឬទេ ? ព្រោះអ្វី ? មនុស្សចេះដឹងយ៉ាងដូចម្តេច ?

ចុះមនុស្សល្ងង់ខ្លៅយ៉ាងណាវិញ ? ដល់អ្នកធំឡើងអ្នកចង់ធ្វើអ្វី ?
(ចង់ធ្វើនាម៉ុន ឬចង់រកស៊ី) ។ ហេតុអ្វី ? ។

បើមេរៀននេះមិនគ្រប់គ្រាន់ សូមជ្រើសរើសសេចក្តីដទៃតែយក
មកបង្រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា - ហាត់សរសេរថែមទៀត តែសេចក្តី
នោះឱ្យប្រារព្ធតេជ្ញាលើ “ សាលារៀន, សិស្ស, ប្រដាប់ ប្រដាប់របស់
សិស្ស ” តាមកំណត់ចែកវិជ្ជាបង្រៀនក្នុងវ័ទ្ធិ ១ ។

បង្រៀនមើល

- ១ - ព័ត៌មានអ្វីបានជាខ្ញុំទៅសាលារៀន
សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាបរិច្ចណ្ណដ្ឋានទំព័រ៤ មេរៀនទី៣ ។
- ពន្យល់ពាក្យ. - មិត្តសំឡាញ់ - ពតិមាន - ផលព្រះធរណី -
ទូន្មាន - លុះដោយគន្លងធម៌ ។
- ២ - សេចក្តីព្យាយាមនឹងបានសម្រេចដូចប្រាថ្នា ។
សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាពទិកដ្ឋាន ៨២ មេរៀន ទី ៥៥ ។
- ពន្យល់ពាក្យ. - សញ្ញាប័ត្រឧត្តមវិជ្ជា - សាលាបឋមវិជ្ជាបារាំង
ខ្មែរ - ដុតបំភ្លឺរៀន - សេចក្តីព្យាយាម ។

របៀបបង្រៀនមើល

ឲ្យចម្លងសូត្រនេះនៅក្នុងខៀនបញ្ជាវ ដោយអក្សរផ្ចិតផ្ចង់ បើ
ជាសិស្សគ្មានសៀវភៅគ្រប់គ្រាន់ទេ ។

គ្រូត្រូវមើលសូត្រនេះមុនឲ្យសិស្សស្តាប់ ថាមួយៗ ឲ្យច្បាស់ពាក្យ
ឬតួអក្សរនោះ ។

គ្រូមើលសូត្រនេះឲ្យសិស្សមើលតាមពីរប្រដាប់នាក់ម្តង ឬឲ្យថាតាម
ព្រមគ្នាទាំងអស់ក៏បាន រួចបង្គាប់ឲ្យសិស្សម្នាក់មើល ឲ្យថាខ្យល់អក្សរ
ឲ្យត្រឹមត្រូវ ។

ព្រះខ្យល់ពាក្យពិបាកដែលមាននៅក្នុងសូត្រ ។

ហៅសិស្សផ្លាស់គ្នាឲ្យមើលសូត្រនេះកុំហៅសិស្សរៀនគ្នាតាមគុំ ។
គ្រូបង្គាប់ឲ្យកែពាក្យសំដីណាដែលសិស្សមានថាមិនច្បាស់ ។

សរសេរតាមសូត្រ

សូមលោកគ្រូជ្រើសរើសសេចក្តីណា ដែលបានបង្រៀន ក្នុងវិធី

បង្រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា - បង្រៀនមើល យកមកបង្រៀន

ដាក់អក្សរត្រឹមត្រូវផងចុះ តែមិនត្រូវយកពាក្យពីបុរាណ មួយដែល សិស្សមិនទាន់បានឃើញ បានស្គាល់ មកឲ្យសរសេរតាមគ្រូជានោះទេ ។

អំពីបង្រៀនដាក់អក្សរត្រឹមត្រូវតាមគ្រូបង្រៀន

មុនដំបូងត្រូវមើលសូត្រឲ្យសិស្សស្តាប់ រួចសរសេរពាក្យពីបុរាណ ចំណាំនៅក្តារខៀន ហើយពន្យល់ពាក្យនោះផង ។

ឲ្យសិស្សសរសេរពាក្យនោះនៅលើក្តារខៀនជាច្រើនដង ហើយ ឲ្យមើលប្រកបថាពាក្យនោះ រួចហើយលុបចេញ ។

ត្រូវលុបពាក្យដែលសរសេរនៅក្តារខៀនចោលចេញ ធ្វើបែបនេះ ដើម្បីឲ្យសិស្សឃើញពាក្យនោះត្រឹមត្រូវ ៖

- ក) - ឲ្យសិស្សចំណាំដោយភ្នែកបានឃើញ ។
- ខ) - ឲ្យសិស្សសរសេរពាក្យនោះច្រើនដង ដើម្បីឲ្យចំណាំដោយ ដៃបានគួស - បានសរសេរ ។

ហៅសូត្រឲ្យសិស្សសរសេរតាម ថាឲ្យមួយ ។ ហើយច្បាស់លាស់ ផង គ្រូដើរក្រោយខ្នងសិស្ស ដើម្បីសំគាល់មើលថា សិស្សនេះសរសេរ រុសច្រើន សិស្សនោះសរសេរត្រូវច្រើន ។

គ្រួសារសេរីកសួគ៌នេះនៅក្តារខៀនម្តងមួយយូរៗ ឲ្យសិស្សកែសៀវ-
 ភៅវត្តាម ពាក្យណាដែលវាសរសេរខុស ឲ្យវាគូសខ្មៅដៃពីក្រោម
 ឲ្យសរសេរពាក្យត្រូវពីលើពាក្យខុស ហើយដាក់ចំនួនខុសប៉ុន្មាន ៗ ផង
 គ្រូត្រូវមើលដាក់ពិន្ទុឲ្យសិស្សផង ។

ឲ្យសិស្សសរសេរពាក្យដែលខុស (ខុសមួយមាត់ឲ្យសរសេរមួយ
 បន្ទាត់) ។

អក្សរផ្ទៃធំ

យើងត្រូវជ្រើសរើសរកតួអក្សរដែលមានសណ្ឋានប្រហែល ៗ គ្នា
 មកដាក់ឲ្យសិស្សហាត់សរសេរ ដូចខាងក្រោមនេះ ៖

ក ភ គ ធិ ធ្ល

ក កា កី ក្វ ក្ល កើ កៀ កែ កោ កៅ កុំ កំ កាំ
 កុំកោកកាក កើតក្តីកាំ ភិតភ័យ កុំភិតភ័យគេ

(ឲ្យសរសេរអក្សរធំ ១ បន្ទាត់ កណ្តាល ១ បន្ទាត់ តូច ១ បន្ទាត់)

សូមធ្វើឲ្យសព្វគ្រប់តាមរបៀបបង្រៀនអក្សរផ្ទៃធំ ។

តែងសេចក្តី

អំពីសាលារៀន

ចូរឆ្លើយតាមពាក្យចោទខាងក្រោមនេះ ៖

- ១ - សាលារៀនអ្នកនៅទីកន្លែងណា? ២ - នៅជុំវិញសាលានោះមានអ្វីខ្លះ?
- ៣ - សាលានោះសង់ពីអ្វី? ៤ - មានប៉ុន្មានថ្នាក់? ៥ - អ្នករៀននៅថ្នាក់ណា?
- ៦ - មានគ្រូប៉ុន្មាន? សិស្សប៉ុន្មាននាក់? ៧ - នៅក្នុងសាលាមានតុតាំងអ្វីខ្លះ? ៨ - អ្នកស្រឡាញ់សាលានោះឬទេ? ៩ - ព្រោះអ្វី? ។

ក្នុងបរិបទ

អាទិត្យទី១. - រៀនពាក្យនឹងភាសា-វិត្តនៅក្នុងកន្លែងរៀន

ដីស - ការងារ - ខ្មៅដៃ - ដងប៉ាកកា - ទឹកខ្មៅ . ។ ដីសស-
ការងារខ្មៅ - ខ្មៅដៃស្រួយ - ដងប៉ាកកាមូល ។ សរសេរពាក្យ ,
លុបកាត់ - ចិត្តខ្មៅដៃ ។

ជម្ងឺឆ្លាត - ដើម្បីនឹងបង្រៀនពាក្យគ្រូរៀនមានរបស់ប្រមូលទុក
ស្រេចនៅចំពោះមុខសិស្ស ទើបចង្អុលប្រាប់ ឬឱ្យកេងកងបង្ហាញរបស់

ដែលត្រូវបង្រៀន ។ ពាក្យដែលត្រូវរៀននោះមិនបាច់ឲ្យក្មេងស្គាល់
 ជានាម , គុណនាម , កិរិយាឡើយ ។ ជំងឺបង្កាត់ភាសាត្រូវយកតែ
 ពាក្យដែលក្មេងបានរៀនហើយ ដូចរបៀបដែលយើងធ្វើនេះជាកំរ
 ពាក្យចោទឬពាក្យធ្វើយត្រូវឲ្យជាពេញប្រយោគ គឺត្រូវនិយាយតាម
 របៀបវេយ្យាករណ៍ ។

គំរូ - អ្នកមានដីសប្បុរសទេ ? ដីសរបស់អ្នកមានសភាពដូចម្តេច ?
 ការធ្លុះនេះដារបស់អ្នកណា ? - អ្នកណា ឬនរណា មានខ្មៅដែរ ? - មាន
 ដីណា ?

ទៀតនឹងបង្រៀន ១ ពេល ។ ត្រូវប្រើពាក្យ ៥, ៦ ម៉ាត់បាន
 ហើយ ។ ពាក្យដែលយើងឲ្យខាងក្រោយនេះត្រូវលែងបង្រៀនឲ្យគ្រប់
 គ្រាន់ក្នុង ១ អាទិត្យ បើមិនគ្រាន់ត្រូវរកថែមទៀត ។ នៅថ្ងៃចុងអាទិត្យ
 គួរតែសាបបង្រៀនពីដើមឡើងវិញ ។

ពាក្យរៀន - ការរៀន , កំណត់សំគាល់ , បន្ទាត់រែង , គំនូរ ,
 ផែនទី , ផ្ទាំងគំនូរ , ផ្ទាំងច្បាប់អក្សរ ។ តារាងប្រក្រតិទិន - តារាង
 កំណត់ពេលរៀន - ផ្ទាំងរបៀបរៀនតាមវិទ្យា ។

ធំ, គគ្រាត, ក្រខ្វក់, វ៉ែយ, ត្រង់, សំបែក, ស្រស់, ល្អ,
 ខៀវ, ខ្មៅ, ក្រហម, បួនជ្រុង, ស្មើ, ច្បាស់, ស្រកាប់ ។

ព្យាវ, បញ្ជាវ, ភាវ, លុប, សរសេរ, ច្រើន, មើល,
គួរ, គួស, លើកដាក់ ។

រឿងមើល - សរសេរ

វិធីបង្រៀនមើល - សរសេរជាដំបូងនៅថ្នាក់កុមារវ័យ នឹងមាន
ក្បួនឯណាតិកនោះឥតអង្គីមាន សៀវភៅជាប់ចាស់ឲ្យបង្រៀន ក
បំបែកជាមុន សៀវភៅជាន់ក្រោយឲ្យបង្រៀនស្រះនិស្ស័យជាមុន ។
សេចក្តីនេះវិធីរៀនដំបូង យើងទុកឲ្យគ្រូរើសរកបែបណាដែលគាប់ -
ចិត្តបង្រៀនចុះ ប៉ុន្តែចំណែកខាងខ្ញុំ ។ យល់ឃើញថាត្រូវឲ្យក្មេងរៀន
អក្សរ អ ជាដំបូង ។ ឲ្យសរសេរ អ ហើយថា អ ។ គួរផងថាផង
ហើយត្រូវឲ្យថាពាក្យបណ្តុះស្មារតី “ ខ្ញុំអរ , បាយអ , ប្តីអ , អក ។

- ថ្ងៃទី ២ - អា - ពាក្យបណ្តុះស្មារតី “ អាវលើ , អាខេះ
- ថ្ងៃទី ៣ - អី អី អី អី - ពាក្យបណ្តុះស្មារតី “ រកចាយ , អីអើ ។
- ថ្ងៃទី ៤ - អុ អុ អុ ឲ្យរកពាក្យបណ្តុះស្មារតី ។
- ថ្ងៃទី ៥ - អ អា អី អី អី អី អុ អុ អុ ។

ដំបូងនា - នៅថ្នាក់កុមារវ័យ គ្រូត្រូវកុំបង្ខំក្មេងឲ្យចេះតិចារណា
យល់ដឹងខ្លួនឯងពេក ត្រូវបង្ខំឲ្យក្មេងចាំដៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

បើមានក្មេងខ្លះចេះសរសេរស្រាប់ហើយ ឲ្យក្មេងចេះស្រាប់
នោះ នាំក្មេងដែលមកជាដំបូងសរសេរ, មាន ហើយគ្រូគ្រូតត្រាមើល
ដូច្នោះក្មេងចេះស្រាប់នឹងក្មេងមិនទាន់ចេះធ្វើការដូចគ្នា ។

អាទិត្យទី ២.- រៀនពាក្យ ហាត់ភាសា

ពាក្យ - គុក្ខនសិស្ស - គុគ្គុ - ជើងម៉ា - កៅអី - ថតតុ - ជើងតុ -
ទូ - កញ្ចក់ទូ - អំបោស - ចង្កៀង - ផ្លិត ។

វែង - រលោង , រលើប - រៀប - គ្រង - ចាស់ - រលុង - ផុយ -
ភ្នំ - រេច - ខួប ។ ហូត - ដក - រៀប - ជូត - ជុស - សំអាត -
បោស - ប្រយ័ត្ន - ទុក ។

រៀនមើល សរសេរ

គេ , គើ , គឿ , គឿ , គៃ , គៃ , គៅ , គោ , គាំ , គុំ , គះ , គំ

អាទិត្យទី ៣.- រៀនពាក្យ ហាត់ភាសា

ពាក្យ - សៀវភៅសរសេរ , សៀវភៅមើល , សៀវភៅទព្វន្ត ,
សៀវភៅវត្តស្វាយយន៍ , សៀវភៅកូមិសាស្ត្រ , វចនានុក្រម , សៀវភៅ

កម្មជាវិភាវ, ក្រដាស, ក្រដាសផ្គិត, ជ័រលុប, បន្ទាត់, ស្លាបបាក់កា,
ក្របសៀវភៅ ។

ស្តើង, ត្រាស់, ថ្មី, ចាស់, ទឹក, រំហែក, ខ្នុរ, រឹង, ភ្នំធ្លុះ,
ដាម, ស្រប, រលេ ។

ដាក់ក្រប, អាណាគ្យ, ទន្លេញ, បើកសៀវភៅ, គូសបន្ទាត់,
លុប, ដុស, សូត្រ, ស្វាធារាយ, ផ្គិតទឹកខ្មៅ ។

រៀនមើល សរសេរ

អាទិត្យនេះត្រូវបង្រៀននៅថ្ងៃដំបូងអក្សរ ក ។ ពាក្យបណ្តុះស្មារតី
“ កកក, កដប, កករទឹក, ទឹកកក, កដៃ, កដើង ។

ថ្ងៃទី ២ .- ដល់ដាបតទៅ = កា - កី កឹ កិ - កុ កូ កួ - កើ កៃ
កឿ កឿ កែ កៃ កៅ កៅ - កុំ កំ កាំ កះ ។ - រៀនប្រកប = កក,
កុក, កែក, កាក, កោក, កេក, កុះ, កោះ ។

បទិវច្ឆណាដ្ឋាន

រៀនពាក្យ - ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ១ រំលឹកទី ២.- សូមបង្រៀនសាតីពាក្យដែលបាន

រឿនទាំងអម្បាលមាននៅក្នុងខ្នាតក្នុងវិទ្យាគណនេ៖ ។

រឿនមើល

១- កូនសិស្សទស្សាហ៍រឿនសូត្រ (សៀវភៅបរិច្ចណ្ណដ្ឋាន
ទំព័រ ២៥) ។

២- កូនសិស្សខ្លួល (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២៦) ។

៣- ត្រូវតែរឿនជំរះវិជ្ជា (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៦១) ។

សុំឱ្យកែពាក្យខុស = សូត្រជាសូត្រ; គិតជាគិត; មិនជាមិន; ត្រឹម-
ដត្រឹម (ទំព័រ ២៥); ខ្លួលជាខ្លួល; ករិយាជាករិយា (ទំព័រ ២៦) ។

សរសេរតាមសូត្រ

១- កូនសិស្សទស្សាហ៍រឿនសូត្រ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២៥) ។

២- កូនសិស្សខ្លួល (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២៦ ដល់រឿយៗ) ។

៣- កូនសិស្សខ្លួល (ត) ដល់ចប់ ។

រឿនពាក្យហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ៣.- សុំសាបជ្រៀនពាក្យដែលរៀនរួចហើយនៅថ្នាក់
កុមារជាន់ខ្ពស់ដែល

រឿនមើល

- ១- ជម្ងឺកមរមាស (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២២ ទៅ ២៣) ។
- ២- ជម្ងឺកមរមាស (ត) (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២២-២៥) ។
- ៣- ត្រូវថែទាំសំលៀកបំពាក់ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៧៦) ។

រឿនពាក្យ ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ៤.- សុំសាបជ្រៀនឡើងវិញពាក្យដែលបានរៀនពី
អាទិត្យមុនៗមក ។

រឿនមើល

សុំប្រៀនសាឡើងវិញ រឿនមើលណាដែលលោកគ្រូយល់ថា
ក្មេងចេះគុំសូរពេញលេញ ។

សរសេរតាមសូត្រ

- ១- ដម្បិកមរមាស (ដល់ពេញទាំងខ្លួន)- (ទំព័រ ២៣)
- ២- ដម្បិកមរមាស (ត) ដល់គួរឱ្យខ្ចើមណាស់ (ទំព័រ ២៤)
- ៣- រឿងដដែល-ពីកាលណាកើតកម . . . . ដល់ចប់ (ទំព័រ ២៤)

មជ្ឈិមដ្ឋាន ទី ២ នឹង ឧត្តមដ្ឋាន

និព្វាន

អាទិត្យ ទី ១.- អំពីរឿនរាប់នឹងមើលចំនួន

គេត្រូវរាប់នឹងមើលចំនួនលេខដប់ក្នុងដំបូងថា៖

មួយ . . .	១	ប្រាំមួយ . . .	៦
ពីរ . . .	២	ប្រាំពីរ . . .	៧
បី . . .	៣	ប្រាំបី . . .	៨
បួន . . .	៤	ប្រាំបួន . . .	៩
ប្រាំ . . .	៥	សូន្យ (គ្មាន)	០

១ ដប់ដងត្រូវជាដប់ (១០) គេសរសេរលេខ១ ហើយថែម
សូន្យមួយខាងស្តាំ ។

ដប់ ៗ ដងត្រូវជាមួយរយ (១០០) ។

ពីដប់ទៅ ១០០ គេត្រូវរាប់ថា:

ដប់ ...	១០	ហុកសិប	... ៦០
ម្ភៃ ...	២០	ចតសិប	... ៧០
សាមសិប ...	៣០	ប្រាំសិប	... ៨០
សែសិប ...	៤០	កៅសិប	... ៩០
ហាសិប ...	៥០	មួយរយ	... ១០០

ដើម្បីនឹងរាប់ចំនួនពីដប់ដល់ ១០០ គេត្រូវថែមចំនួនរាយទាំង ៩

ទៅលើខ្ទង់ដប់ ។

គេរាប់ ថា ដប់មួយ	១១	ឬមួយគណ្តប់
ដប់ពីរ	១២	ឬ ពីរគណ្តប់
ដប់ប្រាំបួន	១៩	ឬ ប្រាំបួនគណ្តប់
ម្ភៃមួយ	២១	

កៅសិបប្រាំបួន ៩៩ (ល) ។

អំពីលេខបូក .- ឧបមា ខ្ញុំមានគោមួយហ្នឹង បើខ្ញុំចង់ដឹងចំនួនគោរបស់ខ្ញុំតើប៉ុន្មាន នោះខ្ញុំត្រូវរាប់គោក្នុងហ្នឹងនោះទាំងអស់ ខ្ញុំឃើញ

គោ ២២ ។

បើខ្ញុំមានគោមួយហ្នឹងទៀត ខ្ញុំក៏ត្រូវរាប់ដូចខាងលើនេះដែរ ខ្ញុំឃើញមានចំនួនគោ ៣៥ ។

ឥឡូវនេះ បើខ្ញុំចង់ដឹងចំនួនគោដែលខ្ញុំមាន ទាំង ២ ហ្នឹងនោះ ខ្ញុំមិនបាច់នាំគោទាំងពីរហ្នឹងនោះមកបញ្ចូលគ្នា ហើយរាប់សាជាថ្មីទៀតនោះទេ ខ្ញុំគ្រាន់តែធ្វើលេខបូកក៏អាចឃើញចំនួនទាំងអស់ហើយ គឺយកចំនួនគោ ២២ ក្នុងហ្នឹងទី ១ មករួមជាមួយនឹងចំនួនគោ ៣៥ ក្នុងហ្នឹងទី ២ ។

នឹងបូកចំនួនគោសរសេរដូច្នោះ៖

គោ ២២ + គោ ៣៥ = ៥៧ គោ

នឹងធ្វើលេខបូកគេត្រូវតាំងចំនួន មួយលើមួយក្រោម ត ។ គ្នា ហើយដាក់លេខទ្រូចខ្នង គឺខ្នងរយក្រោមខ្នងរយ ខ្នងដប់ក្រោមខ្នងដប់ ខ្នងរយក្រោមខ្នងរយដូចខាងក្រោមនេះ៖

២២
+ ៣៥

៥៧

ការហាត់ . - សុំឲ្យសិស្សធ្វើលេខឲ្យបានច្រើននៅក្នុងរង្វង់
 ១២៦ + ៣១៥ + ២០៧ = ... ។ ៦៣៨ + ២២៦ +
 ៣១៤ = ... ។ ៤៥១ + ៧៦ + ៣៤៧ + ២១ = ... ។ល។

បំណែកទី . - អង្ករ ៣ បារ បារទី ១ ធម្មន៍ ៧៥ គីឡូក្រាម
 បារទី ២ ធម្មន៍ ៧៧ គីឡូ បារទី ៣ ធម្មន៍ ១០៥ គីឡូ ឯបារទី ៥ ទៀតក្នុង
 បារទីមួយ ។ ធម្មន៍ស្មើនឹងបារទី ២ តើអង្ករទាំងអស់ធម្មន៍ប៉ុន្មាន ? ។

អារីព្យាទី ២ .- មើលនឹងរាប់ចំនួនលើសពី ១.០០០ ឡើងទៅ

មួយពាន់ដប់ដងក្រវ៉ាជាមួយម៉ឺន ១.០០០០
 មួយម៉ឺន ១០ ដងក្រវ៉ាជាមួយសែន ១.០០០០០ ។ល។

នឹងចំនួនពី ១.០០០ ឡើងទៅ ក្រវ៉ាថែមលេខចំនួន ១ ដល់ ៧៧៧ ទៅ
 លើខ្នងពាន់មួយម៉ឺន

ដូចជា	បួនពាន់មួយ - - - -	២០០១
	បួនពាន់ពីរ - - - -	២០០២
	ប្រាំបីពាន់សែសិបប្រាំ - - -	៨០២៥

ប្រាំពីរពាន់ប្រាំបួនរយកៅសិបប្រាំបួន ៧៧៧ ។ល។
 ត្រូវសរសេរលេខខ្នងពាន់មួយម៉ឺនមុន ទើបបុរេខ្នងពាន់ខ្នងរយ ខ្នងដប់នឹង
 រយតៗទៅខាងស្តាំទៀត ។

ខ្លាំងណាដែលគ្មានលេខត្រូវដាក់សូន្យ ជំនួស ។

៥៤០៧; ៦០០៣; ៦១៧០៥ ។ល។

វិធីរកខុសត្រូវលេខបូក - បើចង់ដឹងថាលេខបូកឯ ណាខ្លះមួយ ខុសឬ
ត្រូវគេត្រូវបូកសាជាថ្មីម្តងទៀត ពីក្រោមឡើងទៅលើវិញ ដូចខាង
ក្រោមនេះ៖

$$\begin{array}{r}
 ៨ ២ ៨ \\
 \hline
 ២ ៧ ៧ \\
 + ៤ ៧ ៨ \\
 \hline
 ៥ ៣ \\
 \hline
 ៨ ២ ៨
 \end{array}$$

ការហាវគីតិមាតិវិទេ - គុណលេខមានចំនួន៦ខ្លាំងនឹង១១។

នឹងគុណលេខមានចំនួនតាំងពីខ្លាំងនឹង១១ នោះខ្ញុំត្រូវបូកលេខក្នុងចំនួន
តាំងនោះ បើឃើញមិនហួសពី៧ ទេ ខ្ញុំត្រូវចុះចំនួនដែលបូកបាននោះ
ចំចនោះកណ្តាលលេខតាំង ដូចខាងក្រោមនេះ

ឧបមា ៣៥ x ១១ =

ត្រូវគិតថាក្នុងចំនួន ៣៥ មានលេខ ៣ មួយ តួបីនិលេខ ៥ មួយតួ ៣ នឹង
៥ ត្រូវជា ៨ យក ៨ ទៅចុះចន្លោះកណ្តាល ៣៥ ទៅជា ៣៨៥ យ៉ាងនេះ។

ម្យ៉ាងទៀតបើបូកទៅហើយឃើញលើសពី ៧ គេត្រូវចុះតែចំនួន
រាយនៅចន្លោះចំនួនតាំងហើយយកលេខខ្ទង់ ១០ ទៅថែមលើខ្ទង់ដប់
បែបខាងក្រោមនេះ៖

៦៧ រៀល × ១១ = ៧៣៧ ព្រោះ ៦ នឹង ៧ ត្រូវជា ១៣ ។

ការហាត់ .- បូកគុណខាងក្រោមនេះ ៖

៣៦ × ១១ =   ៥៣ × ១១ =

៧៥ × ១១ =   ៧១ × ១១ =

៤៤ × ១១ =   ៧៨ × ១១ = ៧៧៧

បំណែកទី .- កាលបុរសម្នាក់សន្សំបំណុលគេអស់ ៣៧៥ រៀល
នៅសល់ប្រាក់ចំនួនប្រហែលនឹងបំណុលដែលសន្សំគេនោះថែម ៨៧ រៀល
ទៀត ។ តើបុរសនោះមានប្រាក់តាំងអស់ប៉ុន្មាន ? ។

រង្វាល់រង្វាល់

អាទិត្យ ទី ១ .- អំពីម៉ែត្រ

ម៉ែត្រជាខ្នាតប្រធាននៃរង្វាស់ប្រវែង ។ ខ្នាតដែលធំជាងម៉ែត្រ
គឺដេកាម៉ែត្រ (ដា. ម) ប្រវែង ១០ ម៉ែត្រ ។ ហិកតូម៉ែត្រ (ហ. ម)
ប្រវែង ១០០ ម៉ែត្រ ។ គីឡូម៉ែត្រ (គ. ម) ឬ ១.០០០ ម ។

ឲ្យសិស្សហាត់គិតមាត់ទេ ចូរសព្វមួយៗមួយ ដូចជាឲ្យរកកង
 ១៣៥ ហ.ម. មានប៉ុន្មានម៉ែត្រកង ៧៨៣ម.មានប៉ុន្មានដេកាម៉ែត្រ
 ២២៦៧ ម៉ែត្រមានប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រ ។ល។

ឯខ្នាតដែលខ្លីជាងម៉ែត្រនោះគឺ ដេស៊ីម៉ែត្រ (ដ.ម.) សង់ទីម៉ែត្រ
 (.ស.ម.) មីលីម៉ែត្រ (ម.ម)

ការហាត់.- សុំលោកគ្រូរើសរកការហាត់ដាក់ឲ្យសិស្សធ្វើផងចុះ ។

អាទិត្យទី ២ .- អំពីខ្នាតដែលមានរូបជាប្រធាន ។

ទ្រូដេស៊ីម៉ែត្រ ខ្លីជាងម៉ែត្រ ៥ ដង; ១ ម៉ែត្រ; កន្លះម៉ែត្រ ០ មី ៥០;
 កន្លះដេកាម៉ែត្រ ឬ ៥ ម៉ែត្រ; ១ ដេកាម៉ែត្រ ឬ ១០ម៉ែត្រ ។

សុំឲ្យគ្រូរករង្វាស់ទាំងនោះ មកបង្ហាញឲ្យមើល-ឲ្យប្រើវាសវត្ថុ
 ផ្សេងៗឲ្យស្អាត ។

ធារណៈមាណសាស្ត្រ

អាទិត្យទី១.- អំពីបន្ទាត់ផ្សេងៗ

ខ្លួនកម្រោះមួយសរសៃទាញចុងដើមឲ្យតឹង ខ្ញុំបានដេបនាតមួយ

បែប ។ ខ្ញុំយកក្រដាសមួយសន្លឹកបត់ជា២ផ្នត់ៗក្រដាសនេះជាបន្ទាត់ ១
ដែរ ។ គំនូសខ្មៅ ៗ នៅលើសៀវភៅអ្នកក៏ជាបន្ទាត់ដែរ បន្ទាត់ទាំងនេះ
មានទំហំតែមួយគ្រប់វែង ។

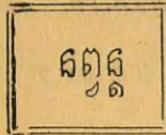
បន្ទាត់មានច្រើនយ៉ាងផ្សេង ៗ ព័ត៌មាន ៖

បន្ទាត់ត្រង់ បន្ទាត់កាច់ បន្ទាត់ផ្អែក បន្ទាត់ធៀង បន្ទាត់ឈរ
បន្ទាត់កោង បន្ទាត់ស្រប ។

លក្ខណៈនៃបន្ទាត់ - បន្ទាត់សំយុងត្រង់ គឺជាបន្ទាត់ដែល
រត់ត្រង់តាមខ្សែកូនប្រយោល (កូនតឹង) បន្ទាត់ធៀងដែលទ្រេតទៅ
ឆ្វេងឬទៅស្តាំ ។ បន្ទាត់ផ្អែក គឺជា បន្ទាត់ដែលរត់ត្រង់តាមផ្ទៃទឹក ។
បន្ទាត់២-៣ ឬច្រើនបន្ទាយឆ្ងាយទៅហើយ មិនដូចគ្នាសោះស្មានដូច
ផ្លូវដែករថភ្លើង ឬចិញ្ចឹមថ្នល់ឈ្មោះថាបន្ទាត់ស្រប ។

ការហាត់ - ចូរឲ្យសិស្សគូសបន្ទាត់ដែលបានរៀនខាងលើ
នេះជាក់នៅការចូរឲ្យគូសជាក់ក្នុងសៀវភៅ ។

អាទិកថ្នាល

បំណុល ១ ដល់ ១០០

អាទិត្យជម្ងឺ .- ចំនួន ១ ដល់ ៥០

នឹងបង្រៀនចំនួននិមួយៗត្រូវបញ្ជាក់ចំនួននោះ ឲ្យសិស្សឃើញ
ច្បាស់លាស់នៅក្នុង ដូច្នេះសូមយកវត្ថុដូចជាចង្កើ ឲ្យសិស្សរាប់ដូច
របៀបខាងក្រោមនេះ ៖

ចង្កើ ២០ ថែមចង្កើ ១ ទៀតចូលមក ត្រូវជាចង្កើតែមួយ
ហើយត្រូវសរសេរ ២១ នៅក្នុងខ្សែបញ្ជី ទៅរហូតដល់ ៥០ ។

១ - ហាត់មើលបំណុល

ឲ្យសិស្សមើលចំនួនដែលត្រូវបានសរសេរ នៅក្នុងខ្សែ ២០-២៥-
៣៧-៣៨-៤៥-៤៦-៤៧-៥០ ។

២- ហាត់រាប់បំណុល

ឲ្យរាប់ថែម បី ១-បួន ១-ប្រាំ ១ ពី ១ ដល់ ៥០ រួចរាប់សាចុះមក
៥០ វិញ ។

៣ - ហាត់សរសេរបំណុលនៅក្នុងអង្គ

ឲ្យសរសេរសេរលេខតាមសូត្រ ២៧-២៥ - ៣៧ - ៥០ - ៤៨

២២ - ២៧ - ២៦ - ១៧ - ១០ - ៧ ល ៧

៤ ហាត់គិតមាត់ទទេ

ក្នុងខែមានដប់ប៉ុន្មានជន? មានដប់ប៉ុន្មានដើររាយប៉ុន្មាន ក្នុង ៣៥
៣៧ - ៤៦ - ២៧ - ៣៧ - ២៦ - ៤៥ - ២៧ - ៧ ល ៧

ស្រូវ ១៥ តោ ថែមស្រូវ ៨ តោទៀត ត្រូវជាស្រូវប៉ុន្មានតោ?

ខ្ញុំមានប្រាក់ ២៥ រៀល ឥតខ្ចីខ្ញុំឲ្យ ១៣ រៀលទៀត តើខ្ញុំមានប្រាក់

ទាំងសរុបប៉ុន្មាន ? ៧

ការហាត់

១- ឲ្យសរសេរណែនាំ

ដប់ប្រាំបួន ៧ សាមសិបពីរ ៧ សាមសិបប្រាំបួន ៧
សែសិបប្រាំពីរ ៧ ហាសិប

២ - បំណោទ

គ្រូខ្ញុំគាត់ទិញកៅអីមួយថ្ងៃ ៣៥ រៀល គាត់លក់ទៅវិញបាន

ចំណេញ ១៤ រៀល តើគ្រូខ្ញុំលក់កៅអីនោះប៉ុន្មានរៀល ? ៧

ខ្ញុំមាន ៤៣ រៀល ម្តាយខ្ញុំគាត់ឲ្យមកទៀត ៧ រៀល តើខ្ញុំមាន
ប៉ុន្មានរៀល ?

អាទិត្យបន្ទាប់ .- ចំនួនពី ៥១ ដល់ ១០០ .

ការហាត់មើលចំនួន - ហាត់រាប់ចំនួន - ហាត់សរសេរនឹង ការឆ្លុះ
សូមគ្រូមើលមេរៀនរបៀបអាទិត្យដ៏ម្យ៉ាង ។

ហាត់គិតមាតិកាទេ

ត្រូវថែមប៉ុន្មានទៅ ៣៥ ទើបឲ្យបាន ៥០ ? ទៅ ២៥ ឲ្យបាន
៥៥ ? ទៅ ៣៧ ឲ្យបាន ៥៦ ? ទៅ ៣៧ ឲ្យបាន ៥៧ ? ទៅ ៧០
ឲ្យបាន ៧៧ ? ។

ព្រលឹមឡើង ឥតុកចែកលុយឲ្យកូន ៣ នាក់ កូនទី ១ បាន ១៥
កាក់ កូនទី ២ បាន លើសកូនទី ១ បីកាក់ កូនទី ៣ បាន ២៥ កាក់ តើឥតុក
នោះមានប្រាក់ ប៉ុន្មានកាក់ចែកឲ្យកូន ? ។

ការហាត់

បិណ្ឌោទ .- ល្អញម្នាក់លក់ទំនិញបាន ៥៧ រៀល ហើយ
ចំណេញបាន ២៧ រៀល តើថ្លៃដើមទំនិញនោះប៉ុន្មាន ? ។

អ្នកស្រែម្នាក់ទិញស្រូវម្តងបាន ២០ បារ ម្តងទៀតបាន ៣ ៥ បារ ម្តង
ទៀតបាន ៥៥ បារ តើអ្នកស្រែនោះទិញបានស្រូវចំនួនអស់ប៉ុន្មានបារ ? ។

បឋមបដ្ឋាន

បំណង ៧ ដល់ មួយរយ

ករណីយភិច្ច ដែលមានដាក់គំនិតប៉ុន្មាននោះ មិនអស់តែប៉ុណ្ណោះទេ គឺគ្រាន់តែដាក់ជាគំរូជាដំរាប់ដូច្នោះ សូមគ្រូជ្រើសរើសរកបន្ថែមទៀតដោយ នៅផ្នត់ផ្នង់ តាមវិធីគួរទាំឲ្យចំរើនរឿងទៅផង ។

នឹងបង្រៀនចំនួនដំបូង ។ គ្រូបញ្ជាក់ចំនួននោះ ឲ្យសិស្សឃើញ ច្បាស់លាស់ គឺគ្រូប្រើចង្កើន ហេតុនេះសូមរកប្រអប់ក្រដាស៣ ហើយ បិទនៅមុខប្រអប់នោះថា ខ្នងរយ - ដប់ - រយ ទបមាដូចយើងរៀនលេខ ៣៥ សិស្សគ្រូវាយកចង្កើន ៣ ដាក់ក្នុងប្រអប់ខ្នងដប់ ហើយយកចង្កើន ៥ ដាក់ក្នុងប្រអប់រយ ហើយប្រាប់សិស្សថា ៣៥ មាន ដប់ ៣ ដងនឹង រយ ៥ ។

១- ហាត់មើលបំណង

ចូរឲ្យសិស្សមើលចំនួនខាងក្រោមនេះ ៖ ២៧ - ៣៧ - ៤៣ - ៤៦

៥០ - ៥៧ - ៥៦ - ៦០ - ៦៥ - ៦៦ - ៧៧ - ៣៦ - ៨៣ - ៨១ - ៧៧
៧៧ - ៧២ ។ ល ។ .

២. - ហាត់រាប់ចំនួន

សូមឲ្យសិស្សរាប់ចំនួនពី ១ ដល់ ៦០ - ពី ៦០ ទៅ ១០០
មកលើ ៧ ។ បី ។ បួន ។ ប្រាំ ។ ឲ្យបានច្រើនគ្នា ហើយសាចុះមកវិញ ។

៣. - ហាត់សរសេរចំនួនក្នុងការផ្គុំ

ចូរសរសេរលេខ ២៧ - ៣៥ - ៤៥ - ៤៨ - ៥១ - ៥៨
៥៧ - ៦១ - ៦៥ - ៦៧ - ៨០ - ៨៤ - ៤៥ - ៨៣ - ៨៧ - ៧៥ - ៧៧
១០០ ។ ល ។

៤. - ហាត់គិតម៉ាត់ទុំ

ត្រូវជាប៉ុន្មាន ៦៨ នឹង ១៦ ? ៧៣ នឹង ១៧ ? ៧៦ នឹង ៧ ?
នៅសល់ប៉ុន្មាន ៧៨ ដក ១១ ចេញ ? ៦៧ ដក ២៥ ចេញ ? ដក
១១ ចេញ ? - ត្រូវចំនួនប៉ុន្មានទៅ ៥០ ឲ្យបាន ៧០ ? ទៅ ៧៧ ឲ្យ
បាន ១០០ ? ទៅ ៣៧ ឲ្យបាន ៨៨ ? ទៅ ៦៦ ឲ្យបាន ៨៨ ? ទៅ ៥៥
ឲ្យបាន ៧៧ ? ត្រូវដកប៉ុន្មានពី ៨៧ ឲ្យនៅសល់ ៤០ ? ពី ១០០ ឲ្យ

នៅសល់ ៨០ ? ខ្ញុំអាយុ ២៥ ឆ្នាំ ឥតកុំខ្ញុំអាយុលើសខ្ញុំ ៣៣ ឆ្នាំ តើ
ឥតកុំខ្ញុំអាយុប៉ុន្មាន ? ។

ការហាត់

បំណោទ . - កូនសិស្ស ៣ នាក់មានគ្រាប់យ៉ូ ៨៥ កូនសិស្ស
ទី ១ មានគ្រាប់យ៉ូ ២៥ កូនសិស្សទី ២ មានលើសកូនសិស្សទី ១ គ្រាប់យ៉ូ
១៥ តើកូនសិស្សទី ៣ មានគ្រាប់យ៉ូប៉ុន្មាន ? ។

អ្នកស្រែម្នាក់មានសត្វមួយហ្វូង គឺគោ ៣៨ នឹងពពែ ៥៣ អ្នកនោះ
លក់អស់គោ ១៥ នឹងពពែ ១៧ តើអ្នកស្រែនោះនៅសល់សត្វប៉ុន្មាន ? ។

អាទិត្យដ្ឋាន

រង្វាស់ - រង្វាល់

អាទិត្យដ្ឋាន . - អំពីម៉ែត្រ

ម៉ែត្រជារង្វាស់សំរាប់វាស់ប្រវែង បណ្តោយ ទទឹង កំពស់ ទប់មាដូចជា
សំពត់ប្រវែងបណ្តោយ ៦ ម៉ែត្រ ផ្លូវទទឹង ៤ ម៉ែត្រ ជញ្ជាំង ៣ កំពស់ ២ ម៉ែត្រ ។

ម៉ែត្រគេសរសេរកាត់យ៉ាងដូច្នោះ "ម" ដូចជា ៦ ម៉ែត្រគេសរសេរ
៦^ម . ។ ៤ ម៉ែត្រ គេសរសេរ ៤^ម . ។ ល ។

ម៉ែត្រមានច្រើនយ៉ាង មានម៉ែត្រឈើបន្ទាត់ ម៉ែត្រឈើបត់ ម៉ែត្រ
 ដែកឬស្ពាន់បត់ ម៉ែត្រសំពត់ ប៉ុន្តែម៉ែត្រសុទ្ធតែប្រវែងស្មើគ្នាទាំងអស់។
 អ្នកលក់សំពត់ប្រើម៉ែត្របន្ទាត់ ។ ជាងធ្វើតុតាំងប្រើម៉ែត្របត់
 ឈើ ។ ជាងកាត់សំលៀកបំពាក់ប្រើម៉ែត្រសំពត់ ។ ជាងដែកប្រើម៉ែត្រ
 ស្ពាន់ដែក ។

១ - ហាត់គិតមាត់ទទេ -

ម៉ែត្រសំរាប់ធ្វើអ្វី .- ម៉ែត្រមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? ម៉ែត្រអ្វីខ្លះ ?
 ហេតុអ្វីបានជាគេធ្វើម៉ែត្រច្រើនយ៉ាង ? អ្នកណាខ្លះប្រើម៉ែត្រអស់នេះ ?
 ហេតុដូចម្តេចបានជាជាងឈើប្រើម៉ែត្របត់ឈើ ? ជាងដែកប្រើម៉ែត្រ
 ស្ពាន់ ? ជាងកាត់សំលៀកបំពាក់ប្រើម៉ែត្រសំពត់ ? អ្នកលក់សំពត់
 ប្រើម៉ែត្របន្ទាត់ឈើ ?

សូមឲ្យសិស្សទាយស្ពាន់ប្រវែង ទទឹង បណ្តោយ កំពស់ វត្ថុដែល
 មាននៅក្នុងបន្ទប់រៀន រួចទើបយកម៉ែត្រមកវាស់មើល ។

២ - ហាត់សរសេរ

បំណែកទ.- ចិនម្នាក់ទិញសំពត់ ១០ ម៉ែត្រ លក់ ៦ ម៉ែត្រ

ទៅវិញ តើចិននោះនៅសល់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ? ។ — ពីព្រឹកមិញម្ខាយខ្ញុំ
ទិញទេសឯក ២៥ ម៉ែត្រ ហើយនឹង ៥៨ ម៉ែត្រទៀត គាត់យកទៅ
លក់អស់ ៦៣ ម៉ែត្រ តើគាត់នៅសល់ទេសឯកប៉ុន្មានម៉ែត្រទៀត ។

អាទិត្យបញ្ចប់ .— អំពីលីត្រ

សូមករាឆ្លើយលីត្រគ្រប់មុខមកបង្ហាញសិស្ស បើគ្មានសូមគូរឬ
បង្ហាញគំនូរ ។

លីត្រសំរាប់វាល់ចំណុះ ឬ គ្រាប់សារពើទាំងឡាយ ។ លីត្រមាន
ច្រើនយ៉ាង មានលីត្រសំណាច់ហាំង លីត្រស៊ុវីឡាត សំរាប់វាល់
វត្សរ៍ លីត្រឈើសំរាប់វាល់គ្រាប់ លីត្រដបកំមាន់ដែរ ។

លីត្រគេសរសេរកាត់យ៉ាងដូច្នោះ "ល" ដូចជា ៦ លីត្រ =
៦.ល ។ ១៥ លីត្រ ១៥.ល ។ ល ។ គេមានប្រើលីត្រភោរតិ -
ចំណុះ ២ លីត្រដែរ ។

១.- ហាត់គិតមាត់ទទេ -

បើកាលណា គេចង់ដឹងចំណុះវត្សរ៍ទាំងឡាយ គេត្រូវប្រើអ្វី? លីត្រ-
មានប៉ុន្មានយ៉ាង? លីត្រឈើសំរាប់វាល់អ្វី? លីត្រដែកស្អាត់សំរាប់
វាល់អ្វី ។

តើត្រូវប៉ុន្មានកន្លះលីត្រក្នុង ១៥លី. ។ ១៨លី. ។ ១៧លី ។ ១៧លី.
តើត្រូវប៉ុន្មានលីត្រស្ទើរក្នុង ៣៨លី. ។ ២២លី. ។ ៣២លី. ។

២ .- ហាត់សរសេរ

បំណែក ១ .- ចំនួនកំលស់ស្រាមួយលើកអស់ ២៥លី. លើក
បន្ទាប់អស់ ៥៣ លីត្រ លើកក្រោយបន្តិចសំ ២៨លី. តើចំនួននោះលើក
ស្រាទាំងអស់បានប៉ុន្មានលីត្រ? ។

គេចាក់ប្រេងកាតទៅក្នុងធុងម្តង ១៥ លីត្រ ម្តងទៀត ៨ លីត្រ
លើសលើកមុន តើធុងនោះចំណុះប្រេងកាតប៉ុន្មានលីត្រ? ។

មន្ត្រីមជ្ឈមណ្ឌល

អាទិត្យជ័យម្យ៉ាង .- អំពីម៉ែត្រ

ម៉ែត្រជាភ្នាក់ងារដើមនៃវិធីវាស់ប្រវែង គេប្រើសំរាប់វាស់ ប្រវែង
ទទឹង បណ្តោយ កំពស់ និងជំរៅ វត្ថុទាំងឡាយដូចជាតុ ក្តារឡើ
ក្តារទៀនបញ្ជូរ បន្ទប់រៀន ។ល។ ម៉ែត្រមានច្រើនយ៉ាង គឺម៉ែត្រ
ឈើបន្ទាត់ ម៉ែត្រឈើបត់ ម៉ែត្រដែកឬស្តាន់បត់ ម៉ែត្រសំពត់ ប៉ុន្តែ
ម៉ែត្រទាំងនេះប្រវែងស្មើគ្នាទាំងអស់ ជាខ្នាតទៀងណាស់ ហើយមាន

ជាគេធ្វើឲ្យមានច្រើនបែបនេះ គឺឲ្យងាយដល់អ្នកប្រើការ ។ ឈ្មួញ
 សំពត់ប្រើម៉ែត្របន្ទាត់ ជាងធ្វើផ្ទះជាងឈើប្រើម៉ែត្របត់ធ្វើនឹងឈើ
 ធ្វើនឹងដែក ជាងដេរខោអាវ ប្រើម៉ែត្រសំពត់ ម៉ែត្រគេសរសេរកាត់
 “ម” ១ ម៉ែត្រ = ១^ម, ២ ម៉ែត្រ = ២^ម, ៣^ម, ។

១. ហាត់គិតមាត់ទទេ

ម៉ែត្រសំរាប់ធ្វើអ្វី .- ម៉ែត្រមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? ម៉ែត្រអ្វីខ្លះ ?
 ម៉ែត្រណាវែងជាងគេ ? ហេតុអ្វីបានជាគេធ្វើម៉ែត្រច្រើនយ៉ាង ? ជាង
 ដេរខោអាវប្រើម៉ែត្រអ្វី ? ជាងឈើប្រើម៉ែត្រអ្វី ? រួចបង្ហាត់សិស្ស
 ឲ្យទាយស្មានប្រវែង ទទឹង បណ្តោយ កំពស់ រួចឲ្យយកម៉ែត្រមកវាស់
 មើល ។

២ . ហាត់សរសេរ

បំណែកទ .- ចំនួនម្នាក់ទិញសំពត់ ៣៧ ម៉ែត្រ ហើយលក់ ៦
 ម៉ែត្រទៅវិញ តើចំនួននៅសល់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ ? ។

ឈ្មួញម្នាក់ទិញសំពត់ ៧៥ ម៉ែត្រ ម្តងទៀត ២៥ ម៉ែត្រ ឈ្មួញ
 នោះយកទៅលក់វិញអស់ ៥៧ ម៉ែត្រ តើគេនៅសល់ប៉ុន្មានម៉ែត្រលក់
 ទៀត ? ។

អាទិ៍ត្បូបភ្ជាប់ អំពីលីត្រី

សូមឲ្យរករង្វាល់មកឲ្យសិស្សពិនិត្យ បើគ្មានសូមឲ្យបង្ហាញគំនូរ
ឬគូរឲ្យមើល ។ លីត្រីជារង្វាល់ប្រើសំរាប់វាល់វត្ថុរាវ ដូចជាស្រា ប្រេង
ខ្លាញ់ ទឹក នឹងវត្ថុគ្រឿងឬគ្រាប់ ដូចជាអង្ករ ស្រូវ សណ្តែក
ល្ង ។ល។ លីត្រីមានចំណុះស្មើគ្នាទាំងអស់ ប៉ុន្តែមានបែបខុស
គ្នា រង្វាល់លីត្រីដែលមានជាក់ស្តែងនោះមាន ៣ យ៉ាង ។

១ - លីត្រីធ្វើនឹងដែកសរីឡាត ឬសំណាប៉ាហាំងមានដៃកាន់ពី
ក្រោយសំរាប់វាល់ ខ្លាញ់ ប្រេង ទឹក ។ល។

២ - លីត្រីធ្វើនឹងស្ពាន់ស មានដៃយូរសំរាប់វាល់ស្រា ទឹក
ដោះគោ ។

៣ - លីត្រីធ្វើនឹងឈើសំរាប់វាល់វត្ថុគ្រឿងដូចជាម្សៅ ពោត អង្ករ
ស្រូវ ល្ង សណ្តែក ។ល។ មានលីត្រីមួយយ៉ាងទៀតហៅថាលីត្រីដប-
ងលីត្រីដបនេះគេធ្វើសំរាប់ដាក់ស្រា ដាក់ទឹកថ្នាំនឹងវត្ថុឯទៀត
រាវដូចជាទឹកហើយលីត្រីនេះគេពុំមែនប្រើសំរាប់វាល់ដូចជាលីត្រីឯទៀត
នោះទេ គឺគេធ្វើសំរាប់ដាក់ស្រាឬថ្នាំ ឲ្យដឹងចំនួននឹងកំណត់ ។

២- ហាត់សរសេរ

នៅក្នុងពាងខ្ញុំមានទឹក ២៧ លីត្រ បើខ្ញុំដួសយកទឹកនោះ ១៨ លីត្រចេញ តើនៅសល់ទឹកប៉ុន្មានលីត្រក្នុងពាងទៀត ។

២- ទឹកនៅក្នុងធុងមាន ៨០ លីត្រ គេប្រើការអស់ ៤០ លីត្រ ហើយគេដងទឹកចាក់ថែម ១២ លីត្រមកវិញ តើនៅក្នុងធុងមានទឹក ប៉ុន្មានលីត្រ ។

មេរៀនទី ២.- អំពីក្រាម

វត្ថុដែលគេវាស់មិនបាន វាស់ពុំកើតនោះ គេត្រូវប្តឹងទម្ងន់ គេប្តឹង នឹងជញ្ជាំង ហើយនឹងកូនទម្ងន់ ឯកូនទម្ងន់សំរាប់ប្តឹងទំនិញប្តូរបស់ ស្រាល ។ នោះគឺ ក្រាមជាដុំស្តាន់តូចមូលសំបុកមានក្បាលមួយសំរាប់ កាន់ ។ ក្រាម សរសេរកាត់យ៉ាងដូច្នោះ “ក្រ” សូមយកជញ្ជាំងកូន ទម្ងន់ដែលហៅថាក្រាម ហើយនឹងវត្ថុសំរាប់ប្តឹងនោះមកបង្ហាញសំស្ស មើល ហើយប្រាប់របៀបដែលប្តឹង រួចហើយឲ្យសំស្សរៀនប្តឹងឲ្យបាន ច្រើនគ្នា លុះត្រាតែចេះចំណាំទម្ងន់វត្ថុ ថានេះ ១ ក្រាម - ៥ ក្រាម - ១០- ក្រាម - ២០ ក្រាម ។

១- ហាត់គិតមាត់ទទេ

គេថ្មីនរបស់សព្វសារពើវិនិម្ព ។ ពីព្រោះអ្វីបានជាគេថ្មីន ។
វត្ថុណា ខ្លះដែលគេត្រូវថ្មីន ។ កូនជញ្ជាំងជាមេហៅថាអ្វី ។ នឹងថ្មីនគេធ្វើ
ដូចម្តេច ។ ល។

២ ហាត់គិតនៅក្បែរឆ្នូន

ត្រូវជាប៉ុន្មាន ១៧ ក្រ មីន ៨១ ក្រ ។ ៤១ក្រ នឹង ១៧ ក្រ ។ ល ។
វត្ថុនេះទម្ងន់១២ក្រ វត្ថុនោះទម្ងន់១៧ក្រវត្ថុទាំងពីរមានទម្ងន់ប៉ុន្មានក្រាម។
សូមធ្វើយ៉ាងដូច្នោះព្រមទាំងលេខបូកនឹងសងមានត្រាទុកឬឥតត្រាទុក
ផងចុះ ។

៣ - ហាត់សរសេរ

បីណោទ .- ខ្ញុំមានវៀរមាសពីរវៀរទម្ងន់ ៣៤ ក្រាម វៀរមាស
មួយទម្ងន់ ២៥ ក្រាម តើវៀរមាសមួយទៀតទម្ងន់ប៉ុន្មានក្រាម ។
ម្តាយខ្ញុំយកមាសទៅទិញបានទងធ្វើម្តង ២៤ ក្រាម ម្តងទៀតលើស
មុន ៧ ក្រាម តើរបស់នោះទម្ងន់ប៉ុន្មានក្រាម ។

មឿមជានទី ១ នឹង អាទិកជាន

ធិរណីមណសាស្ត្រ

អាទិត្យទី ១.- បន្ទាត់- បន្ទាត់មានទំហំតែមួយគឺ ប្រវែង ។

រាងនៃបន្ទាត់- ទ្រនុងគុករាង បន្ទាត់ត្រង់ ធ្មេញរណា រាង

បន្ទាត់កាប់ ហាមម្នាក់ បន្ទាត់កោង ។

អត្ថន័យ.- ១- បន្ទាត់ត្រង់ គឺជាផ្លូវរួមផុតពីបំណុលមួយទៅចំណុចមួយ ។

២ - បន្ទាត់កាប់- កើតពីបន្ទាត់ត្រង់ប្រើនគ្នា ។

៣ - បន្ទាត់កោង- គឺជាបន្ទាត់មិនមែនត្រង់មិនមែនកាប់ ។

សុំគ្រូសិស្សរករបស់អ្វីដែលមានសណ្ឋានដូចបន្ទាត់ទាំងនេះ ។

អាទិត្យទី ២.- ពណ៌នាពររបស់បន្ទាត់ត្រង់- ផ្ទៃទឹកកក

កែវមានសណ្ឋានជា បន្ទាត់ផ្លែក្រូច ខ្សែកូនប្រយោលដែលធ្លាក់ត្រង់ចុះ

មានលំនាំជា បន្តាតិយវិ ផ្នែងដំបូលអ្នកមានសណ្ឋានជា បន្តាតិយវិ
តែមគ្គារៀនលើនឹងក្រោមមានសណ្ឋានជាបន្តាតិយវិ ។

សុំគ្រូបង្ហាញសិស្សឲ្យស្គាល់ស្ថានភាពបន្តាតិយវិនេះដោយឲ្យគ្រូគំនូរខ្លះ
តាមក្បួននៃពួកសំរាប់អាទិកង្វាន់ទំព័រទី ១១៧-១១៨-១១៩ និង ១២០ ។

បទិវច្ឆណាដ្ឋាន

មេរៀនទី ១.- សាបញ្ជាក់អំពីចំនួនពី ១ ដល់ ៧៧ ដែល
សិស្សបានរៀនពីថ្នាក់កុមារដ្ឋានមក ។

របស់សំរាប់បង្រៀន .- ចង្កើរកាយ-ចង្កើរចាច់ឬលុយសេន
នឹងប្រាក់កាក់ ។

របៀបបង្រៀន.-

១- ការហាត់គិតមាត់ទទេ.- ឲ្យសិស្សរាប់ចង្កើរឬ-
លុយបន្ថែម ២-៣-៤ . . . ពី ៧៧ មកវិញ ។

២ - ការហាត់បញ្ជាក់ក្នុងការរៀនមើលចំនួន.- ចង្អុល
 ចំនួនដែលសរសេរទុកនៅលើក្តាររៀនឲ្យសិស្សមើលថា - សួរសាក
 បញ្ជាក់អំពីខ្លឹមដប់នឹងខ្លឹមរយ ។

៣ - ការហាត់បញ្ជាក់ក្នុងការសរសេរចំនួន.- គ្រូថា
 ចំនួនឲ្យសិស្សសរសេរនៅលើក្តារតួនតាមរបៀប “ឡាមាទីនីញា” ។

៤ - ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ.-

- ១៧ ស+៤ ស=... ស ។ ២៧ ស+៣ ស=... ស ។
- ៤៦ ស+១០ ស=... ស ។ ៧៣ ស+២០ ស=... ស ។
- ៧២ ស-៥ ស=... ស ។ ៨៧ ស-១៧ ស=... ស ។
- ៦១ រ-៤ ស=... ស ។ ៧៥ ស-២៥ ស=... ស ។

បំណែកទី.- ខ្ញុំមានលុយ ៥២ សេន ម្តាយខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំស
 ឥឡូវខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំ ២៣ សេន ខ្ញុំត្រូវមានលុយទាំងអស់.....សេន ដល់
 ខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំ ៣០ សេនទៅខ្ញុំត្រូវនៅសល់លុយ.....សេន. ។

មេរៀនទី២ .- សាបញ្ជាក់អំពីលេខបូកដែលសិស្សបានរៀនចេះ
 ពីថ្នាក់កុមារដ្ឋានមក ។

របស់សម្រាប់បង្រៀន .- ចង្កើត - គ្រាប់គ្រួសឬលុយទុកឲ្យ
សិស្សរាប់ ។

១ - ការហាត់គិតមាត់ទទេ .- ឲ្យសិស្សរាប់របស់បន្ថែម ២ -

៣ - ៤ - ពី ១ ដល់ ៩៩ ។

២ - ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើការផ្គុំ : - គ្រូចោទជាចំណេញ

យ៉ាងណាដែលសិស្សត្រូវរកចម្លើយឃើញដោយធ្វើលេខបូក ហើយឲ្យ
សិស្សធ្វើលេខនោះនៅលើក្តារខៀន - បើពិនិត្យទៅឃើញថាសិស្ស
ពុំទាន់ចេះធ្វើលេខបូកនោះស្នាក់ទេ ត្រូវធ្វើតទឹកសពឲ្យលំឲ្យសិស្ស
ចេះប្រាកដឡើង ។ ៣៥ រ + ២៣ រ = ។ ៤៧ រ + ៣៤ រ =
២៤ រ + ៣៧ រ = ។ ៥៦ រ + ១៩ រ = ។

ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើការផ្គុំ .-

១៧ស + ២១ស = ។ ៤៣ស + ៣៦ស = ... ។

៥៧ស + ២៥ស = ។ ៤៦ស + ៣៧ស = ... ។

៤ ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ .-

២៣ស	៤៤ស	៣៧ស	៤៦ស
+ ៣៥ស	+ ២៧ស	+ ៤៩ស	+ ៣៧ស

បីណោទ - ខ្ញុំទិញសៀវភៅមើលមួយថ្ងៃ២៩ ហើយនឹងសៀវភៅសរសេរ១០ថ្ងៃ៣៧រៀល ។ តើខ្ញុំចាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន? ។

មេរៀនទី៣ .- សាបញ្ជាក់អំពីលេខសងដែលសិស្សបានរៀនចេះពីថ្នាក់កុមារដ្ឋានមក ។

សូមមើលតាមរបៀបខាងលើនេះ ហើយសូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ។

រង្វាស់ រង្វាល់

មេរៀនទី ១ .- អំពីរង្វាស់មែត្រ (ម)

របស់សំរាប់បង្រៀន .- មែត្របត់ ។

របៀបបង្រៀន .-

១ - ការពិនិត្យរូបរង្វាស់ : - គ្រូបង្ហាញមែត្រឲ្យសិស្សមើល - សរសេរពាក្យមែត្រនៅលើក្តារខៀនជាអក្សរទាំងអស់នឹងជាអក្សរកាត់ ។

នាំសិស្សពិនិត្យមើលរូបរាងនឹងប្រវែង ១ម . ហើយសួរសាកបញ្ជាក់ឡើងវិញ ។

ពាក្យបោះទ .- ម៉ែត្រសំរាប់ធ្វើអ្វី ? អ្នកណាខ្លះដែលត្រូវការ
ប្រើម៉ែត្រ ? ម៉ែត្រនេះមានរូបរាងដូចម្តេច ? ។

២ ការហាត់ស្មាននឹងហាត់វិស័យ .- គ្រូបង្ហាញប្រវែង ១ម. ឲ្យ
សិស្សពិនិត្យ - ឲ្យសិស្សរករបស់អ្វីដែលមានប្រវែង ១ម. ឬឲ្យស្មានប្រ
វែង ១ម. ឲ្យសិស្សវាស់បញ្ជាក់លើការស្មាននោះ ។

ឲ្យសិស្សវាស់បញ្ជាក់លើការស្មាននោះនាំសិស្សស្មាន ហើយវាស់
បញ្ជាក់នេះឲ្យបានច្រើន ។

៣ - ការហាត់គិត .-

៥ម + ៧ម = ... ។ ១៧ម + ៣៥ម = ... ។

៤៧ម - ២៣ម = ... ។ ៧១ម - ៣៥ម = ... ។

៤ - ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ

១៥ម + ៧ម = ... ។ ៣៤ម + ៨ម = ... ។

៧៥ម - ២៥ម = ... ។ ៦២ម - ៧ម = ... ។

បំណែក .- ជានិច្ចរោគការម្នាក់មានសំពត់ ៤៧ម ត្រូវកាត់រោ

១៥ គស់សំពត់ ២ មកដ៏ខ្លាមួយ តើជាងនោះត្រូវនៅសល់សំពត់ប៉ុន្មាន
ម៉ែត្រទៀត ។

មេរៀនទី ២ .- អំពីម៉ែត្រគ្រប់បែប

សូមលោកគ្រូរកម៉ែត្រគ្រប់បែបមកបង្ហាញសិស្ស - នាំសិស្ស
ពិនិត្យមើលរូបរាងម៉ែត្រគ្រប់បែប ហើយពន្យល់របៀបប្រើប្រាស់ហើយ
សូមតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ។

កុមារដ្ឋាន

បំនួន ពី "០" ដល់ "៩"

សេចក្តីសំខាន់ .- វេលាដែលបង្រៀននិព្វន្តម្តង ។ កុំឲ្យ
បង្រៀនវាតែលឿងទេ ត្រូវឲ្យមានវត្ថុផ្សេងៗ ដូចជា : ចង្កើះ , ចំរៀក
ឫស្សី , ដុំក្រួស , ដងបាក់កា , លុយសេន , ដីស ..... ។ ល ។
ដើម្បីឲ្យសិស្សរៀនរាប់ ។

របៀបបង្រៀន .-

បំណិន " ០ " .- ក) - គ្រូលើកប្រអប់ទេសប្បញ្ញាសិស្ស
ហើយសួរសិស្សថា : ក្នុងប្រអប់នេះមានដីសប៉ុន្មានដុំ ? សិស្សឆ្លើយ
ថា : គ្មានឬសូន្យ ។ ពាក្យ " គ្មាន " ឬ " សូន្យ " នេះត្រូវឲ្យសិស្សថា
ឲ្យច្បាស់ ។ ខ្លាំង ។ ឲ្យបានច្រើនគ្នា ។

ខ) - គ្រូបរសេរលេខ ០ នៅក្តារខៀនប្បញ្ញាសិស្ស , ឲ្យសិស្ស
មើល , ឲ្យសិស្សសរសេរ នៅក្តារខៀនហើយដឹងនៅក្តារឆន លើក
ឲ្យគ្រូមើលពិនិត្យឲ្យត្រឹមត្រូវ ។

(លេខក្រោយ ២ មកទៀត ក៏ត្រូវធ្វើដូចរបៀបនេះដែរ) ។

គ) - គ្រូសួរឲ្យសិស្សគិត - ឯងមាននាឡិកាឬទេ ? (គ្មាន ឬ
សូន្យ) - ស្រកខ្លះយើងមានពេលម៉ោងធ្វើកប៉ាល់ ឬ យន្តហោះ ឬទេ ?
(គ្មាន ឬ សូន្យ) - ។ ល ។ . . . .

បំណិន ១ .- ក) - គ្រូកាន់ចង្កើន ១ ហើយប្រាប់សិស្សថា នេះ
ចង្កើន (១) ។

ខ) - គូសគំនូសចង្កើន ១ នៅក្តារខៀន ។

គ) - សរសេរលេខ ១ នៅក្រោមគំនូស

ឃ) - សួរសិស្សឲ្យគិត - ឯងមានក្បាលប៉ុន្មាន? មានជង្គង់ប៉ុន្មាន?

ង) - សួរសិស្សឲ្យបញ្ចេញ: ចូរឯងបញ្ចេញដៃមួយ - សៀវភៅមួយ ទារមួយ ។

ប៊ីន្ទូន ២.- ក) - គ្រូកាន់ចង្កើនៈ ១ នៅដៃស្តាំ ហើយ ១ ទៀតនៅដៃឆ្វេង រួចប្រមូលចង្កើនៈទាំង ២ នៅដៃតែម្ខាង ហើយប្រាប់សិស្សថា នេះចង្កើនៈ ២ ។

ខ) - គូសគំនូសចង្កើនៈ ២ នៅក្តារខៀនហើយសរសេរលេខ ២ ពីក្រោម (ធ្វើដូចលេខ ១) ។

គ) - សួរសិស្សឲ្យគិត. ឯងមានដៃ, ជើង, ភ្នែក, ត្រចៀក, ប៉ុន្មាន? ក្នុងថ្នាក់យើងមានក្តារខៀនប៉ុន្មាន? ... ។ល។

ប៊ីន្ទូន ៣.- ក) - គ្រូបញ្ចេញចង្កើនៈម្តង ១ៗ គ្រប់ ៣ ទើបប្រាប់សិស្សថា: នេះចង្កើនៈ ៣ ។

ខ) - គូសគំនូស ៣ ហើយគ្រាលេខ ៣ ពីក្រោម (ធ្វើដូចលេខមុនៗ)

គ) - សួរសិស្សឲ្យគិត - ត្រីចក្រយាន (ស៊ីក្ល) មានកង់ប៉ុន្មាន?
ចូរឯងមើលដំណើរថ្នាក់រៀនយើងមានកាំប៉ុន្មាន? (រើសដំណើរដែល
មានកាំ ៣) ។ ចូរឯងគូសដើងកែក ៣ នៅលើត្រីចក្រ ។

ប៊ីណូឌី ៤.-ក) - គ្រូបង្ហាញចង្ហើមម្តង ១ៗ ឬម្តង ២ៗ ឬម្តង ៣
នឹងម្តង ១ ហើយប្រាប់សិស្សថា នេះចង្ហើម ២ ។

ខ) - គូសតំនូស ៤ ហើយគ្រាលេខ ៤ ពីក្រោម - ឲ្យសិស្សមើល
ឲ្យសិស្សថា, សរសេរ ដូចលេខមុន ។ ។

គ) - សួរសិស្សឲ្យគិត - ឆ្មា, ឆ្កែ, សេះ, គោ, ក្របី, ជ្រូក,
ដំរី, សត្វអស់នេះមួយៗ មានជើងប៉ុន្មាន? ចំនួន ៥, ៦, ៧, ៨, ៩,
- របៀបបង្រៀនដូចលេខមុន ។ ។

រឿងហាត់គិត, សរសេរសាពីដើម

ឯងមានប្រាមដៃប៉ុន្មាន? លោកគ្រូមានកៅអីប៉ុន្មាន? ការនេះ
មានហោប៉ៅប៉ុន្មាន? ចូរឯងសរសេរលេខ ៣ ; ៦ ; ២ ; ០ ; ៨ ;
៧ ; ៥ ; ។ ល

បង្រៀនគិតរកចំនួននឹងប្រាជ្ញា (មតិសំខ្សា)

គ្រូចោទថា = បន្ទាត់ ៦ បើបាត់អស់ ១ តើនៅសល់បន្ទាត់ប៉ុន្មាន?

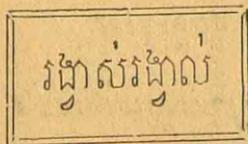
(បង្ហាញចំនួនបន្ទាត់ផង) ។ សិស្សឆ្លើយមាត់ទទេសិន សិមសរសេរ
លេខតាមក្រោយ ។ ចៅឌីមានដីស ១ ដុំ - គ្រូឲ្យដីស ៣ ដុំទៀត - តើ
ចៅឌីមានដីសប៉ុន្មានដុំ? ។

សត្វព្រាបទំតម្រៀបគ្នាជាជួរមានទាំងអស់ ៧ ព្រានបាញ់ស្លាប់អស់
២ របួស ១ - តើហើររត់បាត់ទៅប៉ុន្មាន ? ។

(សូមគ្រូ កុំប្រញាប់ ស្រូតពេក ក្នុងការបង្រៀន លេខទាំងដប់
បែបនេះ ព្រោះក្មេង ដែលទើបចូលរៀនថ្មីៗដំបូងចេះតែថាមេលេខ-
នីមួយៗ ដោយធ្លាប់ឮគេថារាលៗថ្ងៃ

ប៉ុន្តែគ្រូសរសេរវិញនៅឆ្លងណាស់) ។

កុមារវិជ្ជា

អំពីម៉ែត្រ

ប្រដាប់បង្រៀន.- ត្រូវយកម៉ែត្រទាំង ៣ យ៉ាង គឺ: ម៉ែត្រ

បន្ទាត់ ១ ម៉ែត្របត់មាន ៥ ឬ ១០ ជួត ១ ម៉ែត្រសំពត់ ១ មានម៉ែត្រ
ឃើ - ស្ពាន - ដៃក - វែង ១ បង្ហាញ ។

របៀបបង្រៀន - ក) - ការពិនិត្យ មើលរង្វាស់ ម៉ែត្រ

១) - សូមលើកម៉ែត្រណា ១ ឲ្យខ្ពស់ឡើងបង្ហាញ ឲ្យសិស្សឃើញ
គ្រប់គ្នា ។ ឲ្យសិស្សពិនិត្យរូបរាងម៉ែត្រទាំងបីយ៉ាង ហើយប្រាប់
សិស្សថា នេះរង្វាស់ ហៅថា "ម៉ែត្រ" ។

២) ឲ្យសិស្សកាន់ ពិនិត្យ ប្រវែង, ទំហំ, រាង, ពណ៌, លេខ, ទម្ងន់
ជាតិវត្ថុយកមកធ្វើម៉ែត្រនោះ . . . ។

៣) គ្រូសរសេរ ពាក្យ "ម៉ែត្រ" នៅក្តារខៀន (សរសេរគ្រប់គួរ
មករនឹងសរសេរកាត់ "ម")

៤) - ម៉ែត្រ ទាំងអស់ ដូចគ្នាឬទេ?

ហេតុដូចម្តេចបានជាគេធ្វើឲ្យខុសគ្នាយ៉ាងនេះ ? (ប្រើការមិនដូចគ្នា)
ប្រវែងគ្នាឬទេ ? (ឲ្យសិស្សពីរ ឬ បី នាក់ យកម៉ែត្រទាំងបីនោះមកវាស់
ផ្ទៀងផ្ទាត់មើលឲ្យឃើញជាក់ជាប្រវែងគ្នាមែន ។

៥) . សួរសិស្សឲ្យរករបស់អ្វីណាមួយ នៅក្នុងកន្លែងនៃវិសាលភាព

មានបណ្តោយ ទទឹងប្តូកំពស់ប្រវែងតែ ១ ម៉ែត្រ ហើយឲ្យវាស្រួលដល់
យកម៉ែត្រណាដែលត្រូវវាស់របស់នោះ ។

១) . វិធីវាស់ប្រវែងរបស់ផ្សេងៗដោយស្មុន គឺវិធី
វាស់បញ្ជាក់គឺដំបូងម៉ែត្រ.

១) . ប្រាប់សិស្សទាំងអស់ឲ្យស្មាន ប្រវែងបណ្តោយនៃមន្ទប់
រៀន, ស្មានប្រវែងទទឹង ស្មានកំពស់តុ៖ ត្រូ, ស្មានទទឹងទីធ្លា
សាលា ...។ល។

២) - សិស្សស្មានហើយ សូមត្រាពាក្យឆ្លើយនៅក្តាររង្វង់រៀងខ្លួន។

៣) - សូមត្រួតត្រាមើល បើឃើញសិស្សណា ឆ្លើយស្មានខុសច្រើន
ពីសិស្សដទៃសិស្សនោះយកម៉ែត្របត់ប្តូរម៉ែត្របន្ទាត់ទៅវាស់បញ្ជាក់ ។
ក្នុងការវាស់នេះ ត្រូត្រូវបញ្ជាក់សិស្សឲ្យបានឃើញច្បាស់គ្រប់គ្នា
ពីរបៀបកាន់ម៉ែត្រវាស់ឲ្យត្រឹមត្រូវ ។

គ) . ការហាត់គិតសរសេរនៅក្តាររង្វង់ឬនៅក្នុងសៀវភៅ
ឈ្មោះ មានសំពត់ ១ ជាប់តូចប្រវែង ៦ ម៉ែត្រ គេលក់អស់ ៣ ម៉ែត្រ

នៅសល់សំពត់ប៉ុន្មានម៉ែត្រទៀត? (ការហាត់សរសេរ ហាត់តិចមាត់
ទេ ទេ សូមលោកគ្រូដែលលក់ធ្វើឲ្យបានច្រើន នៅការឆ្លងក្តី នៅក្នុង
សៀវភៅក្តី) ។

មជ្ឈិមដ្ឋាន ទី២ នឹង ឧត្តមដ្ឋាន

សេចក្តីណែនាំ នៃរបៀបបង្រៀនវិគ្គយាធារណ៍

ការបង្រៀនវិគ្គយាធារណ៍ជាកិច្ចមួយដ៏ពិបាក តែបើមានសេចក្តី
ព្យាយាមបន្តិចនឹងរកវត្ថុដែលត្រូវបង្រៀនឲ្យមានគ្រប់គ្រាន់ ឃើញថាមិន
សូវពិបាកប៉ុន្មានទេ ។ មេរៀននីមួយៗ ត្រូវបង្រៀនតាមរូបរបស់ដែលត្រូវ
យកមកបង្រៀន ឯកិច្ចបង្រៀនវិគ្គយាធារណ៍ដូចមានខាងក្រោមនេះ ៖

ក- ការសិស្សពិនិត្យមើល :

- ១ - មើលនឹងភ្នែក - រូបរាង - ទ្រង់ទ្រាយ . (ប្រដូចនឹង
របស់ឯទៀត) ពណ៌ (ប្រដូចនឹងពណ៌វត្ថុឯទៀត បើត្រូវការ) - ស្រគាប់
ឬភ្លឺចុះ ដូចជាតែវ, កញ្ចក់ . ។ ល . ។ .

២-ល្មោបតឹងដៃ .- វត្តនោះរលីវបុគ្គលគ្រាត, ត្រជាក់ប្តូរក្តៅ -

៣-លើកវិទ្យុនី . ស្រាលប្តូរធ្ងន់ (ដូចអ្វី) ធំប្តូរតូច (ដូចអ្វី).

៤-ពិនិត្យកិរិយា .- កិរិយាក្រអូប - ឈ្មុយ - ឈ្មៀម - ស្អុយ ។ល។

ប្រដូចទៅក្នុងវត្តដទៃទៀត ។

៥-ពិនិត្យរូសជាតិ .- ឲ្យដឹងថាវត្តនោះប្រ-ដូរ-ល្អឺង -

ប្រៃម ។ល។

៦ - ពិនិត្យឲ្យដឹងស្បូវ .- ពុស្តូរតិចឬខ្លាំង បើវាយវត្តនោះនឹង

បន្ទាត់ ឬគ្មានស្បូវទេ ។ល។ .

១-ការប្រើឲ្យដឹងប្រយោជន៍នៃវិធី

នាំសិស្សរកផលប្រយោជន៍វត្តនិមួយៗ ហើយបញ្ជាក់ប្រយោជន៍
នោះឲ្យឃើញច្បាស់នឹងភ្នែកទៀតផង ដោយមានរបស់បង្ហាញសិស្ស
ភ្លាមៗ ឬដោយបានបង្រៀនឬបានឃើញពីមុន ។ មក ។

គ - ការពិសោធន៍ឲ្យសិស្សមើល

១ - យកវត្តនោះទៅដាក់ក្នុងទឹក-វត្តនោះរលាយឬទេ ? បើសិន

ណា ជាដាក់ទៅក្នុងទឹកត្រជាក់ឬទឹកក្តៅ ។

២ - យកវត្ថុនោះទៅដុតភ្លើង ឲ្យសិស្សនិយាយតាមដែលបាន
ឃើញ, បានពួកនឹងវេលាកំពុងតែដុតនោះ ។ ល ។

ការបំណាំទុក - នៅវេលាដែលស្នូរឬពន្យល់មេរៀននោះ
លោកគ្រូត្រូវសរសេរលើត្ថារខៀនបញ្ជូរ ពាក្យណាដែលសិស្សមិនទាន់
ចេះ នឹងបានបំណាំអក្សរ នឹងរៀនសព្វនៃពាក្យនោះប្រយោជន៍បានប្រើការ
ទៅថ្ងៃក្រោយ ឲ្យបានត្រឹមត្រូវក្នុងការចងធ្វើជាឃ្លា ឬ តែងសេចក្តីឬក្នុង
ការនិយាយជាប្រសើររបស់សិស្សថែមទៀតផង ។ ល ។

វិធានវិទ្យាស្នូរ

អាទិត្យទី ១.- អំពីខ្លួនមនុស្ស

ប្រដាប់បង្រៀន.- ហៅសិស្សម្នាក់ឲ្យទៅឈរនៅមុខកុសិស្ស
ហើយឲ្យដោះអាវ, ខោចេញ នៅតែខោទ្រនាប់មួយ រួចនាំសិស្សឲ្យ
ពិនិត្យមើលចំណែកផ្សេងៗនៃខ្លួនមនុស្ស ។ ឲ្យសិស្សនោះកំរើកដៃ, ជើង
ក្បាល, ជងខ្នង ។ ឲ្យរាប់សន្លាក់ដៃតាំងពីស្មារហូតដល់ចុងម្រាមដៃ។ ល..
ខ្លួនមនុស្ស មានបីចំណែក គឺក្បាល, ជងខ្នង, អវយវ ។

១ - ក៏ក្បាល.- ក្បាលពងមូល នៅលើក្បាលមានសក់ដុះ

ធាសពេញ ដើម្បីនឹងការពារក្បាល ។ នៅខាងមុខ គេឃើញភ្នែកពីរ
 ប្រមុះមួយ ត្រចៀកពីរនឹងមាត់មួយ ។ ថ្កាមក្រោមមានសញ្ជាត់សំរាប់កំរើក
 ដូចនៅថ្កាមលើ ។ ពិនិត្យមើលឲ្យឃើញជាក់ ឲ្យសិស្សដាក់ក្រាមដៃដទៃមុខ
 នឹងត្រចៀកហើយហាមាត់នឹងដឹងថាថ្កាមក្រោមកំរើក ភ្នែក រន្ធប្រមុះ
 ថ្កាលកំរើកក្រោមដូចជាថ្កាមក្រោមដៃ ។ ក្បាលបន្តជាប់ទៅជងខ្នងនឹងក
 កអាចឲ្យក្បាលងឿកទៅឆ្វេងឬស្តាំបានដោយងាយ ។

២-ដឹងខ្លួន . - ជងខ្នងមានធ្នឹងរុំព័ទ្ធជុំវិញ ដូចជាទ្រូងដាក់ក្រ
 ខាងក្រោយមានធ្នឹងទ្រូងខ្នង នៅសងខាងនឹងខាងមុខមានធ្នឹងជំនីរនឹងធ្នឹង
 ទ្រូង ។ ជងខ្នងចែកជា ពីរចំណែកៈ ខាងលើហៅថា ទ្រូង - នៅក្នុង
 ទ្រូងមានស្លកពីរនឹងបេះដូងមួយ ។ ចំណែកខាងក្រោម គឺពោះ នៅក្នុង
 ពោះមានថ្លើមក្រពះបាយ, ពោះវៀនធំ, ពោះវៀនតូច ក្រពះទឹកម្ស្រុត ។ល។

ជងខ្នងយើង ថ្លើម មានធ្នឹងខ្នង, ធ្នឹងជំនីរនឹងធ្នឹងទ្រូង តែយើង
 កម្រើកបានតាមចិត្ត ដោយសញ្ជាត់ធ្នឹងខ្នង ។

៣ - អរិយវិ - - យើងមានអរិយវល្លេពីរ គឺដៃពីរ - ក្រោមពីរ
 គឺជើងពីរ ។ ដៃបន្តជាប់ទៅជងខ្នងនឹងស្មា ជើងជាប់ទៅជងខ្នងនឹង

ក្រគាត ។ អវយវនិមួយ ។ មានសទ្ធាក៏ជាច្រើន សំរាប់កម្រើក , បត់
 ហេតុនេះដែរមានដើមដៃ កំកូនដៃ នឹងដៃ មានម្រាមប្រាំ - ដើមដៃជាប់
 ទៅកំកូនដៃនឹងសទ្ធាក៏កែងដៃ កំកូនដៃជាប់ទៅដៃ នឹងកដៃជើងមានក្បា
 ជាប់ទៅកំកូនជើងនឹងសទ្ធាក៏ជង្គង់ កំកូនជើងជាប់ទៅនឹងកដើង នៅ
 ចុងជើងនិមួយៗមានម្រាមប្រាំ ជើងទាំងពីរសំរាប់ទ្រទ្រង់យើង នៅលើដី
 សំរាប់ដើរ , រត់ ។ ល។ ដៃសំរាប់ការវិយករតុផ្សេង ។ ។

ខ្លួនយើងមានស្បែករុំព័ទ្ធជុំវិញ កន្លែងខ្លះស្បែកនោះស្មើ ដូច
 ជាខ្នង , មុខ ។ ល។ កន្លែងខ្លះទៀតស្បែកក្រាស់ដូចជាបាតដៃ -
 ជើង ។ ស្បែកនេះមានរន្ធសុះពេញទាំងខ្លួនសំរាប់បញ្ចេញញើស នៅ
 ក្រោមស្បែកមានសាច់ , សរសៃ , ។ ល។

ម៉ែរៀនសង្ខេប . - ខ្លួនមនុស្សយើងមានបីចំណែក គឺក្បាល ,
 ជង្គង់ខ្លួន នឹងអវយវ ។ ក្បាលមានមុខនឹងលលាដ៍ក្បាលដែលមានខ្លួន
 នៅខាងក្នុង ។

ជង្គង់ខ្លួនជាប់ទៅក្បាលនឹងក ជង្គង់ខ្លួនមានពីរចំណែក គឺដើមទ្រូង
 នឹងពោះ ។ នៅក្នុងទ្រូងមានស្នូតនឹងបេះដូង ។ ក្រពះបាយ , ថ្លើម ,
 ពោះរៀននឹងក្រពះទឹកម្រុតនៅក្នុងពោះ ។ ដើមដៃ កំកូនដៃនឹងដៃ

រមត្តាជាអវយវលើ ។ ភ្លៅ កំភួនជើងនឹងជើង ប្រជុំគ្នាជាអវយវក្រោម ។
ខ្លួនយើងមានស្បែករុំព័ទ្ធជុំវិញ ស្បែកនេះមានរន្ធពាសពេញ សំរាប់
បញ្ចេញញើស នៅក្នុងស្បែកមានសាច់នឹងសរសៃសរុំព័ទ្ធជុំវិញផ្ចឹង ។

ពាក្យសួរ . - ខ្លួនមនុស្សយើងមានប៉ុន្មានចំណែក ? ក្បាល
មានប៉ុន្មានចំណែក ? គេឃើញមានអ្វីខ្លះនៅមុខ ? នៅលើក្បាល ?
ដងខ្លួនមានប៉ុន្មានចំណែក ? មានអ្វីខ្លះនៅក្នុងទ្រូង ? ក្នុងពោះ ?
ចូរអធិប្បាយអំពីដៃអ្នក ? ជើងអ្នក ? ។ ល ។

អាទិត្យទី ២ - អំពីអង្គសង្ខេបលិក .

សូមតែងមេរៀននឹងពាក្យសួរដងចុះ តាមរបៀបក្នុងសេចក្តីណែនាំ
នាំខាងលើនេះ ។

វិធីបង្ហាញរោគ

អាទិត្យទី ១- ការបែកក្បាលស្បែក

ស្បែកត្រូវសាត់ជាដរាប . - យើងត្រូវសំអាតស្បែកយើង-
ជាដរាប ពីព្រោះស្បែកនេះក៏ដកដង្ហើមចេញ-ចូលតាមរន្ធពាមដូចជា-

ប្រមុខដែរ ។ ញើសដែលចេញពីរន្ធរោមបណ្តាលឲ្យជាប់ចូលដែល
ហុយមកប៉ះពាល់ខ្លួនយើង ។ បើយើងមិនឆ្លុះតទឹកលាងស្បែកយើងឲ្យ-
ញាយៗទេ ចូលនេះនឹងបិទរន្ធរោមជិតអស់ ហើយមានក្លិនអាក្រក់ ស្បែក
បញ្ចេញញើសពុំបានបណ្តាលឲ្យយើងឈឺ មួយទៀតសត្វចៃ សង្កើច
ស្រមើល ចូលចិត្តនៅលើក្បាល, ស្បែកមិនស្អាតនេះ ហើយខាំជញ្ជក់
យកឈាមជាអាហារវា កន្លែងដែលវាខាំជញ្ជក់ឈាមនោះបណ្តាលឲ្យ-
កើតកមរវាស់ ។ ដូច្នេះយើងត្រូវឆ្លុះតទឹកដុសលាងសំអាតស្បែកយើងជា-
ញាយៗកុំឲ្យក្អែកស្ទុះរន្ធរោមបានឡើយ ។

ត្រូវសំអាតដៃជាជំនាប .- ដៃយើងក៏ត្រូវលាងសំអាតដូច-
ជាស្បែកយើងដែរ ពីព្រោះដៃនេះចាប់កាន់យកអាហារបរិភោគ ឬទៅ-
ឈ្នួត្របកក្នុងក្រដោយមានជាប់សត្វមេរោគជាមួយផង សត្វនេះបណ្តាលឲ្យ
កើតជម្ងឺក្នុងក្រហម ។ ហេតុនេះក្នុងមួយថ្ងៃយើងត្រូវលាងដៃឲ្យ-
ច្រើនផង ត្រូវលាងដៃនឹងសាប៊ូមុននឹងបរិភោគអាហារ ពីព្រោះសាប៊ូ-
នេះនាំឲ្យកាត់ជាប់វត្ថុដែលជាប់ស្អិតដូចជាខ្លាញ់ជាដើម ហើយនឹងកំចាត់
សត្វមេរោគដែលជាប់នៅស្បែកដៃ ។

ការលាងសំអាតរាល់ថ្ងៃ .- ត្រូវលាងសំអាតមុខ, ក, ដៃ, ជើង

រាល់ល្ងាចមុនដេក តែខ្លួនស្អាតដេកក៏លក់ស្រួល លុះព្រឹកឡើងត្រូវ-
 លុបលាងមុខ រឹតទឹកក្តៅមុខ រួចជូតសំអាតនឹងកន្សែងពោះគោ ។ ខ្លួន-
 យើងទៀតក៏ត្រូវជូតទឹកជុសលាងជារាល់ថ្ងៃ ជូតទឹក ជុសសាប៊ូយ៉ាងតិចក្នុង
 មួយអាទិត្យពីរដង ជូតទឹកសមុទ្រទឹកទន្លេជាការសំខាន់ណាស់ដែរ តែ
 មិនត្រូវជូតទឹកត្រពាំងទេ ។

ម៉ែរៀនសង្ខេប

— ស្បែកយើងត្រូវស្អាតជាជរាប ដើម្បីឲ្យ
 បានសេចក្តីសុខ ។ ដៃប្រឡាក់បានដោយនិយាយណាស់ យើងត្រូវលាងដៃ
 ឲ្យបានច្រើនដងក្នុងមួយថ្ងៃ ។ បើហោចណាស់មុននឹងក្រោយដែលបរិ-
 ភោគអាហារ សាប៊ូជារត្នដ៏ប្រសើរប្រយោជន៍កំចាត់បង្កនៃសត្វមេរោគ
 ហានិភ័យ ។ ចំណែកឯខ្លួនប្រាណត្រូវជុសលាងរាល់ថ្ងៃនៅពេលល្ងាច ប៉ុន្តែ
 ក្រោយបរិភោគបាយរួច ចំនួនបីម៉ោងយ៉ាងតិចសម្រាប់ជូតទឹក ។ គេពុំត្រូវ
 ជូតឲ្យយូរពេកទេ ។ ជូតទឹកសមុទ្រ ទឹកទន្លេឬហែលទឹកជាការសំខាន់
 ណាស់ដែរ ។

ពាក្យសួរ

— ពីព្រោះអ្វីបានជាគេត្រូវថែរក្សាស្បែកឲ្យ
 ស្អាតជាជរាប ? ហេតុអ្វីបានជាឲ្យលាងដៃញាយ ។ ? ចំណែកឯទៀត
 ត្រូវសំអាតដែរឬទេ ? នៅវេលាណា ?

- អ្នកចូលចិត្តនឹងតំណក់ក្តៅឬទឹកត្រជាក់ ? តើព្រោះអ្វី ? ។ល។

អាទិត្យទី ២ - សូមលោកគ្រូតែងមេរៀននឹងពាក្យសួរផងចុះ

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២ - អំពីការសំអាតខ្លួន

ទ្វត្តិមដ្ឋាន - អំពីជម្ងឺកែក

(សូមមើលមេរៀនទាំងពីរ ខាងលើនេះក្នុងសៀវភៅវិត្តស្វាធាយន៍
ភាសាបារាំងថ្នាក់ទុត្តមដ្ឋាន) ។

អាទិត្យទី ១

វិត្តស្វាធាយន៍

អាទិត្យទី ១ - មេរៀនលេខ ១ - ខួនមនុស្ស

គ្រូគ្រូវ័យកម្លាំងគំនូររូបមនុស្សមកពន្យល់សិស្ស ឬឲ្យសិស្សម្នាក់
ដោះអាវខោ ស្លៀកតែខោទ្រនាប់ ហើយមកឈរនៅមុខគុសិស្ស ។ គ្រូ-
ចោទសួរហើយនាំសិស្សពិនិត្យមើលឲ្យជាក់ ។ ខួនមនុស្សយើងមាន

ប៉ុន្មានចំណែក ? (មានបីចំណែកគឺ ក្បាល , ដងខ្លួន , និងអវយវៈ
 លើក្រោម) នៅក្បាលមានអ្វីខ្លះ ? យើងងាកចុះឡើងបានឬទេ ?
 ដោយសារអ្វី ? ដងខ្លួនយើងចែកជាប៉ុន្មានចំណែក ? បញ្ហាញចំណែក
 ទាំងពីរនេះ (ទ្រង់ហើយនឹងពោះ) ។ អវយវៈមានប៉ុន្មាន ? អវយវៈ
 លើភ្នែកទៅនឹងដងខ្លួនកន្លែងណា ? (គ្រងសន្ទាក់ស្នា) ។ វែងយើងបត
 បានកន្លែងណាខ្លះ ? (សន្ទាក់ស្នា , កវែង , ម្រាមវែង) បើប្រសិនណាជា
 គ្មានសន្ទាក់អស់ទាំងនេះទេ វែងយើងពុំអាចនឹងបតចុះឡើងបានឡើយ ។
 អវយវៈក្រោមភ្នែកនឹងដងខ្លួនកន្លែងត្រង់ណា ? អវយវៈក្រោមមាន
 ប៉ុន្មានចំណែក ? សន្ទាក់មានប៉ុន្មាន ?

សេចក្តីសង្ខេប . - ខ្លួនមនុស្សយើងមានបីចំណែកគឺក្បាល

ដងខ្លួន និងអវយវៈ ។ ក្បាលទៅនឹងដងខ្លួន ។ នៅក្រោយដង
 ខ្លួនមានផ្ចឹងផ្ចង ។ ដងខ្លួនមានពីរចំណែក ៖ ខាងលើគឺទ្រង់, ខាងក្រោម
 គឺពោះ ។ មានអវយវៈបួនភ្នែកនឹងដងខ្លួន ៖ ខាងលើពីរ ខាងក្រោមពីរ ។
 ខ្លួនមនុស្សយើងមានសន្ទាក់ជាច្រើនប្រយោជន៍នឹងបតចុះឡើងបាន ។

មេរៀនលេខ ២.- អង្គសង្ខេប

សៀវភៅវត្តស្វាយយន្តទំព័រលេខ ៦ ដល់លេខ ១០ ។

គ្រូគ្រូវាព្យល់ដោយសង្ខេប នាំសិស្សឲ្យស្តាប់អ្វី ឲ្យដឹងទ្រង់
ព្រាយហើយឲ្យដឹងប្រយោជន៍អ្វីតាមសណ្ឋាន ។

អាទិត្យទី ២ .— ក្នុងអាទិត្យនេះសុំគ្រូព្យល់ ពីការសំខាន់ៗក្នុង
ការទ្រទ្រង់ជីវិតយើងគឺ ការរំលាយអាហារ, ការដកដង្ហើម, ការឈាម
រត់ក្នុងខ្លួននឹងការបញ្ចេញវត្ថុមិនស្អាតមកក្រៅ (ញើស - ឈាមក - ទឹក
ម្សាត) ។

មើលសៀវភៅវត្ថុស្វាធាយន៍ទំព័រទី១២ទៅដល់ទំព័រទី១៦ ។

បង្ហាញបង្ហាត

អាទិត្យទី១ .— មេរៀនលេខ ១ .— ខ្លួនមនុស្ស

សូមបង្រៀនតាមមេរៀនលេខ១សំរាប់អាទិត្យនេះហើយបន្ថែម
សេចក្តីលើខ្លះទៀត ។

អាទិត្យទី ២ .— មេរៀនលេខ១ អង្គីសង្ខេបលិក

សូមមើលក្នុងសៀវភៅវត្ថុស្វាធាយន៍បដិញ្ញាណថានទំព័រទី៦-៧ ។

មេរៀនលេខ២ .— សាច់ដុំ

សូមមើលក្នុងសៀវភៅដដែលទំព័រទី១១

អាទិករដ្ឋាន

វិធីបង្ការរោគ
ក

អាទិត្យទី ១ - មេរៀនទី ១ - ការសំអាតខ្លួន -

សុំមើលទស្សនាវដ្តីឆ្នាំ ១៧៤៧ - ៥០, លេខ ១ ទំព័រទី ៤៧ - ៤៨ - ៤៧ ។

មេរៀនទី ២ - ការសំអាតសំលៀកបំពាក់ -

សុំមើលវិធីបង្ការរោគកុមារដ្ឋាននឹងបរិច្ចេកទេសទំព័រ ១៤ - ១៥ - នឹង
២៨ - ២៩ - ៣០ (ប្រការ ១)

អាទិត្យទី ២ មេរៀនទី ១ - ការសំអាតសំលៀកបំពាក់ (ត)

សុំមើលវិធីបង្ការរោគថ្នាក់ដដែលទំព័រទី ៣១ - ៣២ (ប្រការ ២)

មេរៀនទី ២ - វិធីបង្ការរោគបំពោះផ្ទះ

គ្រូវ៉ែសកនៃសង្គមសង្គម៖ នៅទីក្រុងស្រុកសង្គមវិថីធំ ។ នៅស្រុក
ស្រែស្រុកវ៉ែសទីទួលនៅឆ្ងាយពីទីក្រុងស្រុកសង្គមវិថីធំ ។ គួរសង្គម៖ ឲ្យបាន
បែរមុខទៅខាងត្បូង ។ ដើមឈើទាំងឡាយធ្វើឲ្យអាកាសបរិសុទ្ធហើយតែ
កុំឲ្យរាំងជិតផ្ទះពេក ដើម្បីទុកឲ្យពន្លឺព្រះអាទិត្យនឹង អាកាសចូលក្នុងផ្ទះ ។

ត្រូវសង់ក្រោលគោ - ក្របី - សេះ - ច្រូងជ្រូក - មាន - ១ នឹងបង្កន់
ឲ្យឆ្ងាយពីផ្ទះ ។

រាល់ព្រឹកត្រូវបើកទ្វារបង្អួចទាំងអស់ ត្រូវបោសក្តារក្រោលថ្មមៗកុំឲ្យ
គួលហុយឡើងត្រូវជុំគគ្រឿងគុតាំងដោយសំពត់សើមត្រូវរើពូក - ឆ្នើយ
កួយ - កន្ទេល - មុនហាលថ្ងៃឲ្យបានញាយ ។ ។ ត្រូវបោសទីភូមិឲ្យបាន
ស្អាតជានិច្ច ហើយត្រូវជុំគសំរាមចោល ។

សុភាសិត - កន្លែងណាដែលមានពន្លឺព្រះអាទិត្យចូល កន្លែង

នោះពុំសូវមានមេរោគទេ ។

សុំគ្រូធ្វើពាក្យសួរផងចុះ ។

បង្ហាញបង្ហាត

រឿងបង្ហាតរោគ

អាទិត្យទី១ - មេរោងទី២នឹងទី១ ការសំអាតខ្លួន

សុំមើលទស្សនាវដ្តីឆ្នាំ ១៧៤៧ . ៥០ លេខ ១ ទំព័រទី ៥២ . ៥៣

អាទិត្យទី ២.- មេរៀនទី ១ រឿងហាត់ប្រាណ

សុំមើលទស្សនាវដ្តីឆ្នាំដដែល ទំព័រទី ៥១

មេរៀនទី ២.- ប្រយោជន៍កើតពីការហាត់ប្រាណ .

សាច់ដុំដែលធ្វើការឡើងឆ្អឹងហើយខ្វែង ការហាត់ប្រាណនាំ

គ្រឿងប្រដាប់ក្នុងខ្លួនយើងឲ្យដើរបានស្រួល នាំឲ្យយូនបាយឲ្យអាហារ

រលាយបានដោយងាយ ឲ្យអាស្រ័យដំណេកបាន ។ កុមារណាស្រួលខ្លួន

កុមារនោះមានទឹកមុខស្រស់មានបញ្ញា អាចរៀនអ្វីបានចំរើនមិនគុញ

ទ្រាន់នឹងការសិក្សាឡើយ ។

កូបារជ្ជាណ

វិត្តស្វាធិប្បយ័ន៍

អាទិត្យទី ១ .- អំពីស្វាធិប្បយ័ន៍

ការបង្រៀនក្នុងខ្នែកញាតិ នេះ សិស្សនៅថ្នាក់កុមារជួនពុំបាន

ចេះមើលសរសេរនៅឡើយ សុំគ្រូហ្នឹកហ្នឹងឲ្យចាំស្ទាត់តែខាងរឿងហាត់

ហើយនឹងប្រាប់ពន្យល់ឲ្យចាំប្រាកដផង ។

មេរៀនលេខ ១ ១ .- អំពីស្តាំធ្វើដំ

នាំសិស្សឲ្យពិចារណាលើស្តាំធ្វើដំ ។ ឯងមានដៃប៉ុន្មាន ?
ដៃទាំងពីរនេះមានឈ្មោះប្តូរទេ ? ដៃនេះឈ្មោះដូចម្តេច ? ដៃនេះទៀត
ឈ្មោះអ្វី ? ដៃទាំងពីរដែលធ្វើការច្រើនជាងគេ ? ឲ្យសិស្សលើក
ដៃទាំងអស់គ្នាតាមគ្រូចោទ ។

នៅខាងស្តាំឯងមានអ្វី ? បើឯងបែរមុខទៅខាងជើង ទិសណា
នៅខាងស្តាំឯង ? ទិសណានៅខាងឆ្វេងឯង ? ទិសណានៅខាង
មុខឯង ? ទិសណានៅខាងក្រោយឯង ? បើឯងដើរតាមផ្លូវ ត្រូវ
ដើរខាងណា ? ចុះបើបរទេក្តី ជិះសេះក្តី ត្រូវកាន់ខាងណា ?

ពីព្រោះអ្វីបានជាគេឲ្យប្រកាន់ខាងស្តាំយ៉ាងនេះ ? (កុំឲ្យដល់
ទង្គិចគ្នាវេលាដែលជួបគ្នា) ចុះបើឯងជិះទូកឬកប៉ាល់ ចុះបណ្តោយ
តាមទឹក ខាងណាដែលហៅត្រើយស្តាំ ? ត្រើយណាដែលហៅ
ត្រើយឆ្វេង ? ។ ល ។

មេរៀនចាំមាត់ - សេចក្តីសង្ខេប

ត្រូវឲ្យស្តាំលើស្តាំ ធ្វើដំ ដៃស្តាំធ្វើការច្រើនជាងដៃឆ្វេង ទៅណា
មកណាត្រូវប្រកាន់ខាងស្តាំជរាប ។

អាទិ៍ ត្រី ទី ២ - អំពី ប្បាប់ ដើរ នៅ ផ្លូវ

សុំ ត្រូវ លើក សិស្ស ពី មេ រៀន មុន ហើយ នាំ សិស្ស មក ប្រាប់ របៀប ដើរ ហើយ នឹង ត្រូវ ផ្លូវ នៅ ផ្លូវ មុខ ថ្នាក់ ។

១ - វេលាណា ដែល យើង ដើរ នៅ ផ្លូវ យើង ត្រូវ ឲ្យ ចេះ ច្បាប់ ដើរ ពី ព្រោះ នៅ ផ្លូវ តែង មាន គ្រោះ ថ្នាក់ ជា និច្ច លើ បួន អ្នក ដែល មិន ប្រយ័ត្ន នៅ ទី ក្រុង នៅ ផ្លូវ នីមួយៗ មាន រទេះ តិច ឬ ច្រើន ? យើង ត្រូវ ដើរ ដូច ម្តេច តាម ផ្លូវ ? វេលា ត្រូវ ត្រូវ ធ្វើ ដូច ម្តេច ? វេលា ត្រូវ មាន រទេះ បរ មក ចំ ខ្លួន ត្រូវ ជៀស ដូច ម្តេច ? មិន ត្រូវ វត់ ធ្លាក់ ដោយ ភ័យ ត្រូវ គិត មើល ឲ្យ ស្រួល បើ គួរ ឈប់ ត្រូវ ឈប់ ទុក ឲ្យ រទេះ ជៀស វិញ បើ ចង់ គេ ចត ត្រូវ គេ ចៅ តែ ខាង ស្តាំ ។

២ - ចោទ ឬ បើ ជិះ រទេះ ក៏ ត្រូវ ប្រកាន់ ខាង ណា ? បើ ចង់ បត់ ធ្វើ ស្តាំ ត្រូវ ធ្វើ ដូច ម្តេច ? ។ ល ។

៣ - សេចក្តី សង្ខេប - ពោះ ដើរ នៅ ផ្លូវ ថ្នាក់ ជិះ កង ក្តី ឬ ជៀស រទេះ ខ្លួន ក្តី ក៏ គប្បី ប្រកាន់ ស្តាំ ជា ដរាប ។

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី១ .- អំពីការសំអាតខួបប្រាណ

កងខែនេះដោយសិស្សពុំបានចេះមើលចេះសរសេរនៅឡើយ គ្រូ
គោរពបង្ហាញតែខាងវិធីហាត់ឲ្យមែនវែនហើយនឹងចោទមាត់ទេឲ្យចាំប្រា-
កដកងការសំអាតខួប

១- គ្រូចាត់សិស្សម្នាក់ដែលមិនស្អាតឲ្យវេលយរនៅមុខតុសិស្សដ-
ទៀត រួចហើយនាំសិស្សដទៀតឲ្យពិនិត្យខួបប្រាណ ដែលដើរមុខមាត់
ឲ្យគ្រប់កន្លែង ។ ល ។

សិស្សដែលឈរនេះឈ្មោះអ្វី ? នៅគ្រងណាទៀតដែលមានក្អែក
ច្រើន ? ឯងធ្វើក្នុងអ្វីកាលឯងមកឈរជិតវា ?

ក្អែកនៅលើស្បែកបីទទឹងអ្វី ? ក្មេងស្នោកក្រោកដូចចៅនេះបាន
សេចក្តីសុខសប្បាយឬទេ ? វាបង្កើតរោគអ្វី ? ។ ល ។

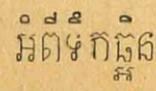
គ្រូវាធ្វើដូចម្តេចទើបស្អាត ? ឯងគ្រូវាធ្វើដូចម្តេច ? កាលនឹង
ទឹកគ្រូវាដុសសាបខួបប្រាណដូចម្តេច ? គ្រូវាប្រើអ្វីទើបជ្រះក្អែកល្អ ? បើ
គ្មានសាប៊ូអ្នកគ្រូវាយកម្តីមកប្រើជំនួស ? យ៉ាងហោចក៏នឹងមួយអាទិត្យគ្រូវា

ដុសខ្លួនប្រាណប៉ុន្មានដង ? ការសំអាតខ្លួនប្រាណបានប្រយោជន៍ដូច
ម្តេចខ្លះ ? ។ ល ។

២_ សេចក្តីសង្ខេប .- ប្រយោជន៍សុខសាន្ត ត្រូវសំអាត
ប្រាណ ឲ្យបានហ្មត់ហ្មង ដុសសព្វដៃជើង គ្រប់សារពាង្គផង ទើបរួចកន្លង
ពីការស្នោកគ្រោក ។

អាទិត្យទី ២._ របៀបប្រើសាប៊ូ

កាលណា គេបោកលាងសំលៀកបំពាក់តែនឹងទឹកទេ តើនឹង
បានស្អាតឬទេ ? បើដូច្នោះខ្លួនប្រាណយើងក៏ត្រូវដុសលាងនឹងសាប៊ូដែរ
កាលណាឯងដូតទឹកសាប៊ូនាំឲ្យកាត់ភ្លែត បំបាត់ភ្នំនារកក គេដុសសំ-
លៀកបំពាក់នឹងសាប៊ូអ្នក គេដុសខ្លួនប្រាណនឹង សាប៊ូក្រអូប វេលាដែល
ដុសសាប៊ូត្រូវដុសឲ្យយូរសមលាងទឹកចេញ ។

ធ្វើដូចម្តេចឲ្យបានទឹកឆ្និនសុទ្ធដឹកតាមត្រូវការ ?
យើងយកឃ្នាំប្រើមីកាណាត មកលាយនឹងទឹកកំបោសដែរ ប៉ុន្តែអ្នកស្រុក
រុំធ្លាប់ប្រើ តាមធម្មតាគេយកទឹកមកដាំឲ្យពុះចំនួន១៥ ម៉ឺនត ទើបយកមក

ដឹក ការទំលាប់ដឹកទឹកក្តៅនេះ នាំឲ្យយើងជៀសវាងដំបូងប្រើប្រាស់
 កាលណា ស្រុកមានដំបូង ។ យើងចង់ឲ្យទឹកក្តៅនោះមានភ្នំនិរសជាតិល្អ
 ត្រូវធ្វើដូចម្តេចទៀត ? យូនចិនប្រើទឹកតែជាប់ជាធម្មតា ។ ខ្មែរយើងក៏ប្រើ
 ដែរ ខ្លះប្រើទឹកឫសដង្កិតស្ទើរឬឫសអណ្តូងព្រះ ។ ទំលាប់យ៉ាងនេះជា
 ការសំខាន់ ព្រោះភេសជ្ជៈនេះមានគុណប្រយោជន៍ហើយថ្លៃតិចផង ។

បរិវេណាស្ថាន

វិត្តសាធិបាយន៍

អាទិត្យទី ១ - អំពីខ្លួនមនុស្ស

១ - គ្រូត្រូវយកផ្ទាំងគំនូររូបមនុស្សមកបង្ហាញសិស្សឲ្យស្គាល់
 ចំណែកខ្លួនមនុស្ស រួចហៅសិស្សម្នាក់មកឈរពីមុខគូសិស្ស ហើយ
 ឲ្យដោះអាវចេញ ហៅសិស្សដទៃទៀត ។ ឲ្យពិនិត្យ មើលចំណែករូប
 កាយយើង ហើយចោទសួររូបណ្តើរ តាមរបៀបដូចមាននៅក្នុងសៀវភៅ

វត្ថុស្វាធាយន៍បរិវេញណាងទំព័រទី ៣ និងទី ៤ មានភ័ស្តុតាងស្រដៀងមេ
រៀនសង្ខេបសំរាប់ឲ្យសិស្សរៀនស្រាប់ហើយ ។

២- អង្គសិទ្ធិលក្ខណៈ ក្បាល ដងខ្លួននឹងអវយវ

បើគ្មានផ្ទាំងគំនូរទេ គ្រូនាំសិស្សឲ្យមើលគំនូរក្នុងសៀវភៅ រួច
ឲ្យស្តាប់បង្ហាញលើខ្លួនសិស្ស ដែលដោះអាវនៅឈរពីមុខគេនោះ ហើយ
ឲ្យប្រាប់ឈ្មោះធ្នឹង ទ្រង់ទ្រាយនិងទំហំធ្នឹង ហើយនឹងប្រយោជន៍ធ្នឹង
ហេតុដូចម្តេចបានជាមានធ្នឹងខ្លះមូល ធ្នឹងខ្លះសំបែត ធ្នឹងខ្លះវែង ធ្នឹងខ្លះខ្លី?
សុំមើលសេចក្តីនេះនៅក្នុងសៀវភៅដែលទំព័រទី ៥ និងទី ៦ ។

អាទិត្យទី ២ - អំពីផ្ទៃស្រទាប់ក្រណាត់

សុំមើលក្នុងសៀវភៅដែលទំព័រទី ៨ និងទី ៩ ។

អំពីលាបដុំ

សុំមើលសៀវភៅដែលទំព័រទី ១០ ។

វិធីបង្ហាញរោគ

អាទិត្យទី ១ - វិធីបាត់ប្រាណ

ឲ្យសិស្សពិនិត្យមើលរូបរាងកាយអ្នកស្រែចំការ នឹងអ្នកធ្វើការ
 រាជការ តើខុសគ្នាយ៉ាងណា ? ដោយសារអ្វី ? បើដូច្នោះត្រូវធ្វើដូចម្តេច
 ឲ្យបានរូបកាយធាត់ធំមាំមួន ? ត្រូវហាត់ប្រាណនៅទីណា ? នៅពេល
 ណា ? ក្នុងពេលហាត់ប្រាណមិនត្រូវធ្វើរាយមាយឲ្យសោះ ។ ត្រូវខំប្រឹង
 ប្រែងឲ្យមាំមួន ទើបបានរូបកាយនោះសមល្អហើយជម្ងឺរាគាក៏មិនអាច
 នឹងបៀតបៀនបានផង ។

ម្យ៉ាងទៀតត្រូវហាត់ដើរក្នុង ១ ថ្ងៃឲ្យបាន ២ ម៉ោង ដេកពីព្រលឹប
 ក្រោកពីព្រលឹម ឲ្យខ្យល់អាសាសចូលក្នុងដំណែកឲ្យបរិច្ចាណិ . ។

មេរៀនសន្តិប .- សុំគ្រូតែងផងចុះ ។

អាទិត្យទី ២ . - ការសំអាតខ្សែប្រាណ

កាលណាឯងរត់លេងហាលក្តៅ ឯងឃើញមានអ្វីនៅលើស្បែកឯង ?
 ឲ្យសិស្សយកដៃជូតមុខវាយកមកមើល តើវាឃើញមានអ្វី ? ញើសស្អិត
 ដូចប្រេង ។ ឲ្យវាលិទ្ធុមើលតើនឹងដឹងដូចម្តេច ? ប្រែ ។ ហិតក្នុងមើល។
 ជុំអគ្រក ។ កាលណាជូលីហុយមកប៉ះនឹងបង្កើតទៅជាអ្វី ? ក្តែល ។
 ក្តែលបណ្តាលឲ្យបានយ៉ាងណា ? ចុកវន្តញើសមិនឲ្យចេញ ។ មនុស្ស

ណាដែលញើសមិនចេញតើស្រួលខ្លួនឬទេ . ? បើចង់ឲ្យញើសចេញ
ស្រួលត្រូវធ្វើដូចម្តេច ។

មេរៀនសង្ខេប.- មនុស្សយើងត្រូវថែរក្សាស្បែកឲ្យស្អាត ពីព្រោះ
ស្បែកនេះហើយ ដែលជាប្រដាប់សំរាប់បញ្ចេញញើស ដែលជាវត្ថុ
សៅហ្មងដល់រូបកាយយើង ហេតុនេះត្រូវដុសលាងនឹងសាប៊ូជារឿយ ។
ត្រូវលាងដៃឲ្យស្អាត ។ ក្រចកដៃ ក្រចកជើងត្រូវកាត់ឲ្យខ្លី ។

មេស្ត្រវត្តមាត់

(សំរាប់គ្រប់ថ្នាក់)

១.- ត្រូវទំរៀនសូត្រ

យើងសូមរំលឹកដល់កុមារ ដែលបានសិក្សាខាងវិជ្ជា
ចូរនាងទំប្រឹងទាំងអស់គ្នា កុំភ្លេចរៀនគុញថប់អ្វី ។
នាងអើយមនុស្សយើងក្នុងលោកនេះ ត្រូវរៀនឲ្យចេះទាំងប្រុសស្ត្រី
ចំណេះនេះហើយកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បី ពីបុកម្តេចក្តីទំរៀនទៅ ។

ពាក្យពន្យល់.- វិជ្ជា=ចំណេះ ។ ក្នុងលោក=ខាងមនុស្ស ។

កេរ្តិ៍ ឈ្មោះ = សេចក្តីសរសើរនូវឈ្មោះ ឬវិញ្ញាណមួយៗ ។

នាងអើយ អានថា: នាងឆ្មើយ-

២- ព្រឹទ្ធិវិញ្ញាណសូត្រ (តិ)

ប្រឹងរៀនគង់តែមានជំរះ	យូរតាប់គង់ចេះដឹងត្រឹមត្រូវ
បើនាងរៀនបានចេះគ្រប់ផ្លូវ	បាននៅដោយសុខស្រណុកកាយ ។
អ្នកនឹងបានធ្វើជាមន្ត្រី	កេរ្តិ៍ ឈ្មោះក៏ល្បីឮសុសសាយ
មានទ្រព្យសម្បត្តិមិនខ្វះខាត	អ្នកផងទាំងឡាយខ្លាចគ្រប់គ្នា ។
ខ្លួនរៀននាងអើយមិនដែលចេះ	មនុស្សគ្មានចំណេះតែងវេទនា
រកស៊ីពីបាតគ្រប់វេលា	ខ្លះក្រទៅជាងើរលួចបួន ។

ពាក្យព្រះឥន្ទ្រវិញ្ញាណសូត្រ.- កាយ = រូបដែលជាទីប្រជុំអាការ ៣២ មាន
 សក្ខី, រោម, ក្រចកជាដើម . . . . . ។ មន្ត្រី = នាម៉ឺន ។ ទ្រព្យ-
 សម្បត្តិ = អម្រស់ = របរ, មុខការរបរ ។ ទាំងឡាយ = ទាំងអស់ ។

៣ - ត្រូវមកសាលារៀនឲ្យទាន់ពេលវេលា

ត្រឹកត្រាន់នាងភ្នាក់វេលាណា	ត្រូវតែកុមារក្រោកម្ហូម
កុំដេកដំអកឲ្យយូរយារ	ពោះជាមិនទាន់បាត់ឆ្អឹង ។
ត្រូវតែលុបមុខលាងខ្លួនប្រាណ	សិតសក់ឲ្យបានស្អាតប្រពៃ
ស្ងៀកពាក់កាន់ស្ងៀវកៅចុះដី	កុំបីបង្អង់នៅរោង ។
ចេញទៅនាងត្រូវដើរឲ្យឆាប់	ប្រញាប់ឲ្យទាន់ពេលវេលា
មិនត្រូវឈប់នៅប្រឡែងគ្នា	ពោះជាមិនទាន់ទួលស្អាត ។
ត្រូវតែទំដើរស្រួតរតូទៅ	ដល់បង្អង់នៅឥតគិតអ្វី
ដល់ពេលចូលរៀនយើងគ្មានភ័យ	ព្រួយនឹងគ្រូស្តីជៀលត្នះថា ។
បើសិនជានាងបង្អង់នៅ	ឮសូរទើបទៅចូលសាលា
ពោះជានាងប្រញាប់យ៉ាងណា	គង់តែកុមារទៅមិនទាន់ ។

ពាក្យពន្យល់ . - ត្រឹកត្រាន់ = វេលាដែលព្រះអាទិត្យទើបរះ

ត្រាន់ ។ ។ ដេកដំអក = ដេកក្រក្រោក ។

ខ្លួនប្រាណ = (ខ្លួន = ពាក្យសម្រួលមាត់) គឺខ្លួន .) ។

ទួល ឬ ទួល = វាយ (ទួលស្អាត = វាយស្អាត)

៤ - ប្រយោជន៍សាលារៀន

រាជការបានបង្កើតសាលា	បង្រៀនកុមារទាំងប្រុសស្រី	
ស្ទើរតែគ្រប់ទីកន្លែង	ដើម្បីឲ្យចេះមើលសរសេរ	។
រៀនលេខនិងរៀនក្បួនទូន្មាន	ឬក៏សរសេរចែកគុណកុំទំនេរ	
មើលសិលាចារឹកដ្ឋាននិងគេ	ចេះមេត៌តចំណេញខាតបាន	។
ដឹងទាំងវិធីបង្ហាញរោគ	ដែលបង្កើតមកឈឺដល់ប្រាណ	
ដល់លើព្រះធរណីប៉ុន្មាន	យើងបានដឹងគ្នានសល់ត្រង់ណា	។
ហេតុនេះត្រូវទំរៀនចំណេះ	តែចេះមាំមួនបានធ្វើការ	
នឹងបានហៀវត្បក្បួនរាជការ	ចិញ្ចឹមអាត្មាតរៀនទៅ	។
បើអ្នកមិនបានរៀនចំណេះ	ធំទៅគ្មានចេះដឹងខុសត្រូវ	
រកស៊ីវេទនាហាលថ្ងៃក្តៅ	លំបាកដល់ទៅកូនប្រធាន	។

ពាក្យពន្យល់ .- ប្តី = ក្រុង ឬ ខេត្ត ។ ព្រះធរណី = ដី ។
 ហៀវត្ប = ប្រាក់រង្វាន់ធំ ប្រាក់ខែ ។ អាត្មា = ខ្លួន

លោកនីតិ

ច្បាប់នេះប្រវត្តនាស អាចឲ្យយើងដឹងរបៀបរាជការផ្សេងៗ នឹង
ច្បាប់ទៀតដែលមានបញ្ញត្តិដល់ពលរដ្ឋទាំងឡាយ ដែលត្រូវគោរព
ប្រតិបត្តិតាម ។

នឹងបង្រៀនសិស្សអំពីវិជ្ជានេះ គ្រូត្រូវនិយាយពន្យល់បណ្តើរ
សួរចោទសិស្សបណ្តើរ ឲ្យសិស្សយល់ហើយចាំប្រាកដ រួចសឹមសរសេរ
សេចក្តីសង្ខេបជាក្បួនសិស្សរៀនតាមធម្មតា ។

សំរាប់ថ្នាក់ ទាំង ៤

ពីបរិច្ចេកទេស ទៅដល់ ឧត្តមដ្ឋាន

អាទិត្យដំបូង ប្រទេសកម្ពុជា

កម្ពុជាគឺជាដែនដីមួយ កន្លែងក្នុងសកលលោក ជាប្រទេសរបស់ខ្មែរ
មានព្រះមហាក្សត្រិយ៍សោយរាជ្យ ។ របៀបរាជការក៏មានគ្រប់គ្រាន់ដូច
ប្រទេសដទៃដែរ គឺមានរដ្ឋសភា-ក្រុមព្រះរាជអាណា ចក្រ រដ្ឋាភិបាលនឹង
តុលាការ ។

រដ្ឋសភាគឺជ្រុំអ្នកតំណាងរាស្ត្រ សំរាប់ប្រឹក្សាច្បាប់ទំនុកបំរុង
 ឬគ្រប់គ្រងរដ្ឋ ។ ក្រុមព្រះរាជអាណាចក្រត្រូវតែទិញនឹងឱ្យយោបល់អំពី
 សេចក្តីព្រាងច្បាប់និងស្នើច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រម
 រួចហើយរដ្ឋាភិបាលគឺគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះមហាក្សត្រិយ គឺមន្ត្រីទំនុក
 បំរុងប្រទេស មានចំនួនយ៉ាងច្រើនត្រឹមដប់ពីររូបរាប់បញ្ចូលទាំង រដ្ឋ-
 លេខាធិការផង តុលាការគឺក្រសួងជំរក់ស្នង់ថ្មីនៃការមិនឱ្យល្បឿន ។

ពាក្យសួរ .- ប្រទេសកម្ពុជា ប្រទេសរបស់ជាតិណា ? ព្រះមហា-
 ក្សត្រិយព្រះនាមអ្វី ? របៀបរាជការអ្វីខ្លះដែលអ្នកស្គាល់ ? រដ្ឋសភា
 សម្រាប់ធ្វើអ្វី ? ។ល។

មេរៀនសង្ខេប .- ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រជាជាតិមួយក្នុងសកល-
 លោក មានមហាក្សត្រិយសោយរាជ្យ ។ ឯរបៀបរាជការក៏មានគ្រប់គ្រាន់
 ពេញលេញដូចប្រទេសដទៃដែរ មានរដ្ឋសភាក្រុមព្រះរាជអាណា ចក្រ
 រដ្ឋាភិបាលនិងតុលាការ ។

អាទិត្យក្រោយ .- អំពីភូមិនិដ្ឋឃុំ

តំបន់ណាដែលមានប្រជុំផ្ទះលំនៅច្រើន ហៅថាភូមិ ។

ក្នុងមេត្តាពីរប្រាប់ឡើងទៅ បានជាយុំមួយ មានមន្ត្រីម្នាក់នាយក
ត្រួតត្រាហៅថាមេយុំ ។ នៅក្រុងភ្នំពេញគេចែកយុំជាសណ្ឋិតៗ ។ អ្នក
ត្រួតត្រាសណ្ឋិតនីមួយ ហៅថាមេសណ្ឋិត ។

មេយុំមានស្បៀននឹងជំទប់ជួយធ្វើការ ទារពន្ធដារព័កស្រួលតាមច្បាប់
បញ្ញត្តិ ។ មេយុំជាអាណាព្យាបាលលើយុំជួយទំនុកចំរុនរកស្រូវឲ្យបានសន្តិ-
សុខ ។

ពាក្យសួរ .- អ្នកនៅក្នុងណា ? ពីព្រោះអ្វីបានគេហៅឈ្មោះក្នុង
អ្នកយ៉ាងដូច្នោះ ? ក្នុងអ្នកតូចប្តូរធំ ? មានមនុស្សនៅប្រហែលប៉ុន្មាននាក់ ?
ពីព្រោះអ្វីបានជាគេកសាងក្នុងអ្នកនៅទីនោះ ? អ្នកណាដែលត្រួតត្រាលើ
ក្នុងអ្នក ? យ៉ាងដូចម្តេចដែលហៅថាយុំ ? មេយុំធ្វើអ្វីៗ ? ។ល។

មេវៀនសង្ខេប .- ក្នុងគឺតំបន់ដែលមានប្រជុំផ្ទះលំនៅច្រើន
ក្នុងណាធំទូលាយ មានផ្ទះកាន់គ្នាទៅវិញទៅមកបានដោយងាយ ក្នុងនោះ
មានមនុស្សទៅច្រើនជាងគេ ។

យុំគឺទីប្រជុំក្នុងច្រើនឬតិចតាមបញ្ញត្តិរាជការរដ្ឋបាល នាទីក្នុងអំណាច
មេយុំម្នាក់ ។ មេយុំជាអាណាព្យាបាលលើ ការការរកស្រូវឲ្យបានសន្តិសុខ
មានស្បៀននឹងជំទប់ជួយធ្វើការទារពន្ធដារព័កស្រួល តាមច្បាប់បញ្ញត្តិ ។

រោងចក្រផ្គត់ផ្គង់-ភ្នំពេញ